

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA GERMANISTIKY

MOŽNOSTI VYUŽITÍ POČÍTAČE PŘI PROFESNÍ PŘÍPRAVĚ UČITELE
NĚMČINY

THE USE OF COMPUTER IN PROFESSIONAL PREPARING OF GERMAN
TEACHER

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Diplomantka: Monika Kohlschütterová

Studijní obor: Učitelství českého jazyka a literatury a německého jazyka pro střední
školy

Vedoucí diplomové práce: PaedDr. Hana Andrášová, Ph.D.

České Budějovice

2010

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Možnosti využití počítače při profesní přípravě učitele němčiny“ vypracovala samostatně s použitím pramenů uvedených v bibliografii.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 3. května 2010

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce PaedDr. Haně Andrášové, Ph.D. za odbornou pomoc, za cenné rady a připomínky a v neposlední řadě za ochotu a trpělivost při zpracovávání daného tématu.

Velké poděkování patří i mým rodičům, kteří mě během studia ve všech směrech podporovali. Dále bych ráda poděkovala mé sestře Ditě Kohlschütterové za její nápady a motivaci a mému příteli Pavlovi Knietelovi za pomoc a oporu.

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá možnostmi využití počítače při profesní přípravě učitele němčiny. Teoretická část se zabývá obecně možnostmi využití počítačů při práci učitele cizích jazyků. Jsou zde nastíněny nejmodernější tendence ve výuce. Část praktická se zaměřuje na zmapování dovedností studentů germanistiky v oblasti využívání počítačů, přináší ukázky cvičení pro využití ve výuce a je zde navržena příprava hodiny pro práci v multimediální počítačové učebně. V závěru jsou shrnuty a zhodnoceny výsledky práce.

ANNOTATION

This thesis deals with the possibilities of using computers for training teachers of German. The theoretical part addresses the general possibility of using computers by foreign language teachers in their everyday work. The latest trends in education are shown in this part. The practical part focuses on mapping IT skills of future German language teachers, currently studying at university. The last part of the thesis shows various possibilities of using computers in pre-service teachers' training and also brings several worksheets for a ready-prepared sample lesson, designed for teaching in a multimedia computer lab. The conclusion summarizes and evaluates results of the work.

OBSAH

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE VE VÝUCE.....	10
1.1 Definice pojmu informační a komunikační technologie.....	10
1.1.1 ICT ve vzdělávání a jeho vývoj	10
1.2 Technologie vzdělávání.....	12
1.3 Vzdělávací kybernetika	12
1.3.1 Kybernetická pedagogika	13
1.3.2 Informační psychologie	13
1.3.3 Systémová didaktika	13
1.3.4 Vzdělávací informatika.....	14
1.4 Informační gramotnost.....	14
1.4.1 Význam informační gramotnosti v kontextu vzdělávání.....	15
1.4.1.1 Rozvíjení informační gramotnosti ve školách	16
1.5 Počítačová gramotnost	16
2 JAK POČÍTAČE MĚNÍ VÝUKU?.....	18
2.1 Rozšíření počítačů do škol a jejich vliv na výuku	18
2.2 Změna vyučovacího procesu v důsledku práce s počítačem	21
3 POČÍTAČ VE VÝUCE CIZÍCH JAZYKŮ	22
3.1 Výhody a nevýhody práce s počítačem ve výuce cizích jazyků	22
3.1.1 Výhody využití počítače ve výuce cizích jazyků.....	22
3.1.2 Obtíže spojené s využitím počítače ve výuce cizích jazyků.....	23
3.2 Podpora cizích jazyků podle České školní inspekce za školní rok 2008 /	
2009....	25
3.2.1 Výuka cizích jazyků v mateřských, základních a středních školách	26
3.3 Podpora informačních a komunikačních technologií podle České školní	
inspekce za školní rok 2008 / 2009.....	27

3.4	Způsoby využití počítače ve výuce německého jazyka	30
3.4.1	Počítač jako nástroj	30
3.4.2	Počítač jako komunikační prostředek	31
3.4.3	Počítač jako prostředek k osvojení si cizího jazyka	31
4	MODERNÍ TENDENCE VE VÝUCE.....	32
4.1	CLIL.....	32
4.1.1	Realizace metody CLIL ve výuce.....	33
4.1.2	Možnosti integrace CLIL do výuky	33
4.1.3	Podmínky integrace CLIL do výuky	34
4.2	Interaktivní výuka	35
4.2.1	Interaktivní tabule	35
4.2.2	Interaktivní učebnice.....	36
4.2.2.1	Aktuální nabídka interaktivních učebnic pro německý jazyk.....	37
4.2.3	Interaktivní cvičení	40
4.2.4	Materiály pro interaktivní výuku na internetu	41
4.3	Tandemové učení	42
4.4	Partnerské třídy	43
4.5	E-mailové projekty	44
4.6	Výukový software	44
4.6.1	„Zarb“	45
4.6.2	„Lingofox“	47
4.6.3	„Profile deutsch“	48
4.6.4	„Redaktion D“.....	49
5	POČÍTAČ A UČITEL.....	51
5.1	Tvorba počítačové prezentace pro výklad hodiny	51
5.1.1	Zásady úspěšné prezentace	52
5.2	Příprava výukových materiálů	53
5.2.1	Učebnicový soubor „Sprechen Sie Deutsch? 2“ a internet.....	53
5.3	Počítač pro testování.....	56
5.3.1	Multimice.....	57

PRAKTICKÁ ČÁST	58
6 ZJIŠŤOVÁNÍ DOVEDNOSTÍ STUDENTŮ GERMANISTIKY V OBLASTI VYUŽÍVÁNÍ POČÍTAČŮ	58
6.1 Cíl výzkumné metody	58
6.2 Charakteristika a průběh dotazníkového šetření	58
6.3 Metody a metodika šetření.....	59
6.4 Stanovení hypotéz	60
6.5 Výsledky dotazníkového šetření	62
6.5.1 První část dotazníkového šetření (A).....	63
6.5.2 Druhá část dotazníkového šetření (B).....	65
6.5.3 Třetí část dotazníkového šetření (C).....	70
6.5.4 Čtvrtá část dotazníkového šetření (D)	76
6.6 Porovnání hypotéz se skutečností.....	80
6.7 Závěrečná doporučení	82
7 PRAKTICKÉ UKÁZKY VYUŽITÍ POČÍTAČE PŘI PROFESNÍ PŘÍPRAVĚ UČITELE NĚMČINY	84
7.1 Tvorba cvičení pomocí programů „Zarb“ a „Lingofox“	84
7.1.1 Deutsche Bräuche: Karneval	84
7.2 Návrh vlastní hodiny pro práci v multimediální počítačové učebně.....	90
7.2.1 Wohnungssuche in Düsseldorf	90
ZÁVĚR	93
RESUMÉ	96
BIBLIOGRAFIE.....	99
SEZNAM PŘÍLOH.....	102

ÚVOD

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala téma „Možnosti využití počítače při profesní přípravě učitele němčiny“. Podnětem pro zpracování tohoto tématu byl zájem o nový rozměr výuky, který je způsoben prudkým a neustálým vývojem informačních a komunikačních technologií. Moderní technologie zasahují i do oblasti školství a přináší nové možnosti výuky.

Cílem diplomové práce je zjistit, jaké znalosti a dovednosti mají studenti germanistiky v oblasti využívání počítačů, a zda v průběhu jejich studia dochází k rozšíření jejich znalostí. Jelikož využívání moderních technologií patří již k trendům moderního vzdělávání a je zajisté nutností, zaměřila jsem se na zjišťování těchto znalostí právě u studentů germanistiky, jakožto potencialních budoucích učitelů německého jazyka. Důležitou součástí práce tvoří informace o tom, jaké výhody přináší počítač učitelům cizích jazyků.

Diplomová práce je členěna na sedm kapitol. V první kapitole se zabývám teorií o informačních a komunikačních technologiích, o zapojení těchto technologií do vzdělávání a nastíním zde i význam informační a počítačové gramotnosti v kontextu vzdělávání. Druhá kapitola popisuje obecně proměnu výuky v důsledku zapojení počítačů do vzdělávání, přináší informace o tom, jaký vliv na výuku má rozšíření počítačů do škol. Třetí kapitola se zaměřuje především na výsledky průzkumu, které zveřejnila Česká školní inspekce za školní rok 2008/2009. Na základě tohoto průzkumu si můžeme udělat představu o tom, jaký je aktuální stav ve využívání informačních a komunikačních technologií v současném školství. Ve čtvrté kapitole se věnuji popisu nejmodernějších tendencí ve výuce a uvádím zde výčet několika interaktivních učebnic pro výuku němčiny a několik internetových odkazů s materiály pro interaktivní výuku němčiny jako cizího jazyka. Pátá kapitola je zaměřena na možnosti využití počítače při tvorbě přípravy na výuku, uvádí možnosti propojení klasické tištěné učebnice s internetem a možnost tvorby a vyhodnocování testů pomocí moderního systému Multimice.

Šestá kapitola se věnuje dotazníkovému šetření a v sedmé kapitole jsou prezentovány vlastní praktické ukázky možností využití počítače v hodinách německého jazyka.

Cílem této práce není tvrzení, že se bez počítače v hodinách německého jazyka neobejdeme. Zajisté není smysluplné zapojovat počítač do výuky za každou cenu, protože i samotná práce s počítačem klade na učitele větší nároky a ne všichni učitelé jsou schopni zefektivnit výuku díky moderním technologiím. Je však vhodné dále se v tomto směru vzdělávat a poznávat nové možnosti výuky. Tato diplomová práce se snaží ukázat výhody, které zapojení počítače do výuky přináší a popisuje možnosti, jak a k čemu lze počítač využít při přípravě učitele na výuku, ale i přímo ve výuce samotné.

Vzhledem k tomu, kolik inspirativních nápadů přináší učitelům internet, kolik času učitelé ušetří při přípravě na výuku a především, jak ji udělají pro studenty mnohem zajímavější, by byla škoda nevyužít rozmanitých možností, které nám počítač přináší.

TEORETICKÁ ČÁST

1 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE VE VÝUCE

1.1 Definice pojmu informační a komunikační technologie

Na začátku své diplomové práce bych chtěla objasnit pojem informační a komunikační technologie, protože se s ním budeme v rámci této práce setkávat velmi často. Co vše se pod tímto označením skrývá? Informační a komunikační technologie můžeme zjednodušeně definovat jako veškeré technologie, nástroje a postupy používané pro komunikaci a práci s informacemi. Tento pojem zahrnuje hardwarové a softwarové prostředky pro sběr, přenos, ukládání, zpracování a distribuci dat. Velmi rozšířenou a používanou zkratkou pro informační a komunikační technologie je zkratka ICT, která pochází z anglického spojení *Information and Communication Technologies*.¹

1.1.1 ICT ve vzdělávání a jeho vývoj

„ICT ve vzdělávání je vzdělávací systém, jehož prostřednictvím je realizována systematická snaha o modernizaci vzdělávání s ohledem na rozvoj informační společnosti.“²

Informační a komunikační technologie výrazně ovlivnily život člověka a zcela proměnily kulturu a společnost 20. století. Do výuky se začíná využití počítače plně prosazovat od 80. let 20. století. To však nebyl první impuls zavedení technického pokroku do vzdělávání. O velké změně zavádění technického pokroku do výuky můžeme mluvit už v souvislosti s vynálezem knihtisku. Počátky jeho masového používání spadají do let 1447/1448 a jsou spojeny s osobou Johanna Gutenberga.³ Hlavní význam knihtisku spočíval v rozšíření psané kultury mezi širší vrstvy

---

¹ <http://cs.wikipedia.org/wiki/ICT> [cit. 2. 2. 2010]

² http://cs.wikipedia.org/wiki/ICT_ve_vzdelavani [cit. 2. 2. 2010]

³ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Knihtisk> [cit. 2. 2. 2010]

obyvatelstva a umožnil tisknout množství celých knih ve značných sériích. Vynález tisku způsobil tak v Evropě informační explozi.⁴ Než však byly tištěné učebnice dostupné pro individuální vzdělávání každého žáka uplynulo ještě několik století. Další pokusy o využití nejrůznějších technologií ve vzdělávání jsou spojeny až s obdobím průmyslové revoluce. V této době bylo učiněno několik pokusů o zavedení technických prostředků do výuky, které měly nahradit klasické učebnice a změnit výukové metody. Pro příklad zde uvedu osobu Thomase Alva Edisona, který trpěl představou, že film bude možno používat místo učebnic. O podobných pokusech v této době můžeme mluvit v souvislosti s rozhlasem, gramofonem, magnetofonem, televizí a videem. Všechny tyto snahy však byly dost neúspěšné (BRDIČKA, 2003:7).

Zefektivnění vzdělávání díky velkému rozšíření počítačů ve školách nastalo až v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století. Vývoj využití ICT ve vzdělávání prošel třemi fázemi.

První fáze proběhla právě na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let. V této době byly do některých škol především v severní Evropě zavedeny první počítače. Neexistovala však žádná koncepce ani zapojení techniky do osnov různých předmětů. Vyučovala se pouze informatika jako samostatný obor. Výsledky využívání techniky v této době však nebyly příliš dobré.

Druhá fáze vývoje nastala s rozšířením multimediálních počítačů, které umožnily změnu pohledu na využívání ICT ve vzdělávání. Začal se rozvíjet průmysl výukových programů, který byl financován za podpory státu.

Ve třetí fázi, v níž se nyní nacházíme, se přisuzuje velký význam připojování školních počítačů do regionálních, národních a mezinárodních sítí pomocí Internetu. Všechny státy Evropské Unie usilují o zvýšení počtu počítačů ve školách a považují ICT za nástroj, který by měl být používán napříč osnovami ve všech předmětech.⁵

---

⁴ http://cs.wikipedia.org/wiki/Johannes_Gutenberg [cit. 3. 2. 2010]

⁵ <http://it.pedf.cuni.cz/~bobr/EENet/> [cit. 3. 2. 2010]

1.2 Technologie vzdělávání

Technologie ve vzdělávání je „komplexní vědecká disciplína zabývající se obecně vyučovacím procesem ve všech druzích vzdělávání. Zabývá se zkoumáním i tvořivou aplikací nejvhodnějších forem, moderních metod, pomůcek a technických prostředků k dosažení vzdělávacích cílů.“⁶

Podle definice UNESCO⁷ jde o vědecký obor výchovy a vzdělávání, který určuje racionální zásady didaktické práce, optimální podmínky pro průběh vyučování, nejúčinnější metody a prostředky k dosažení výchovně vzdělávacích cílů, přičemž je důsledně sledována ekonomika a kreativita učitele i žáka.

Definici technologie vzdělávání zde uvádím proto, že je důležitým pojmem pro úspěšné navržení metodiky výuky cizího jazyka za podpory informačních a komunikačních technologií a je důležitým vodítkem pro hledání vhodných metod ke zvýšení počítačové gramotnosti žáků a studentů.

1.3 Vzdělávací kybernetika

Vzdělávací kybernetika je možným teoretickým přístupem k technologii vzdělávání a následně k oborovým didaktikám. Pojem vzdělávací kybernetika se používá jako nadpojem pro obory: kybernetická pedagogika, informační didaktika, systémová didaktika a vzdělávací informatika (ŠVEJDA, 1999: 18). Stručné vysvětlení těchto pojmů uvedu níže.

---

⁶ <http://www.andromedia.cz/andra.php?id=596> [cit. 3. 2. 2010]

⁷ <http://www.andromedia.cz/andra.php?id=596> [cit. 5. 2. 2010]

1.3.1 Kybernetická pedagogika

Gabriel ŠVEJDA (1999: 19) uvádí, že kybernetická pedagogika je hraniční věda, která se pokusila o matematický popis činnosti učitele i žáka, o zjištění vlivu psychických regulátorů učení a chování, připisuje se jí počátek úsilí o navození pojmu „umělá inteligence“.

Podle ŠVEJDY (1999: 19) rozkládá kybernetická pedagogika celý vzdělávací systém na šest základních složek: učební látku (učební text ve srozumitelné formě), učící se systém (jednotlivec, skupina, třída), materiální prostředky (zkoumá je teorie a technologie médií), způsob vzdělávání (zkoumá jej metodika vyučování), učební prostředí (zkoumá jej teorie sociostruktury) a vyučovací cíl (zkoumá jej teorie vyučovacích cílů).

1.3.2 Informační psychologie

Informační psychologie usiluje o kvantifikaci psychických procesů při programové výuce. Člověka se snaží popsat jako subjekt učení pomocí kvantitativních charakteristik jako jsou kapacita příjmu informace, zpracování, uchování a vybavení si informace. Zkoumá parametry učení jako jsou rychlost vnímání informace a její závislost na věku a koeficientu inteligence (ŠVEJDA, 1999: 20).

1.3.3 Systémová didaktika

Systémová didaktika pohlíží na výuku jako na systém a vytváří svůj model řadou rekonstrukčních kroků a sice hledáním funkce výuky a nejjednoduššího systému, který tuto funkci splňuje, zjišťováním dílčích funkcí nutných pro úplnou realizaci funkce hlavní, určením relací, na nichž je nutné vybudovat dílčí funkce a určením nutných elementů výukové situace a jejich důležitých znaků.⁸

---

⁸ <http://pdf.uhk.cz/kch/plany/lekce/vkdch2.html> [cit. 5. 2. 2010]

1.3.4 Vzdělávací informatika

„Vzdělávací informatika se zabývá zákonitostmi a problematikou přenosu informací v procesu vzdělávání. Umožňuje zkoumat a vysvětlovat různé vztahy v systému vzdělávání tak, že každý prvek systému představuje určitý model. Předmětem zkoumání je tedy vzdělání a hlavní metodou je informatika (ŠVEJDA, 1999: 24).“

1.4 Informační gramotnost

Všichni pedagogové, kteří využívají možností počítače při výuce cizích jazyků, by měli být informačně gramotní. Protože je pojem informační gramotnost v dnešní době velmi rozšířený, mnohdy je užíván nepřesně a dochází k zaměňování s pojmem počítačová gramotnost, uvádím zde alespoň částečné vymezení tohoto pojmu.

Důvodem zaměňování s pojmem počítačová gramotnost je podle DOSTÁLA⁹ neznalost přesně definovaného obsahu pojmu, který se za dobu své existence v souvislosti s rozvojem informačních a komunikačních technologií značně proměnil.

Termín informační gramotnost podle LANDOVÉ¹⁰ poprvé použil Paul Zurkowski v roce 1974, který za informačně gramotné považoval ty jedince, kteří jsou připraveni používat informační zdroje při práci, kteří se naučili, jak využívat širokou škálu technik a informačních nástrojů stejně jako primární zdroje při řešení problémů. Protože od této doby docházelo k rychlému rozvoji nových informačních technologií, bylo zapotřebí pojem informační gramotnost vymezit přesněji. Definice pojmu informační gramotnost však není jednotná, proto můžeme nalézt více vymezení tohoto pojmu. Pro příklad zde uvedu jen některé z nich.

---

⁹ http://nazornost-ucebni-pomucky.xf.cz/informacni_gramotnost.pdf [cit. 6. 2. 2010]

¹⁰ <http://www.ikaros.cz/informacni-gramotnost-nas-problem> [cit. 6. 2. 2010]

„Informační gramotnost je schopnost uvědomit si a formulovat své informační potřeby, orientovat se v informačních zdrojích, vyhledat informace prostřednictvím informačních a komunikačních technologií, tyto informace vyhodnotit a využít při řešení konkrétní životní situace či odborného úkolu.“¹¹

„Informačně gramotní lidé se naučili, jak se učit. Vědí, jak se učit, protože vědí, jak jsou znalosti pořádány, jak je možné informace vyhledat a využít je tak, aby se z nich mohli učit i ostatní. Jsou to lidé připraveni pro celoživotní vzdělávání, protože mohou najít informace potřebné k určitému rozhodnutí či vyřešení daného úkolu.“¹²

„Informační gramotnost je schopnost člověka využívat moderní informační technologie a prostředky v běžném životě (CHRÁSKA, 2004: 154-157).“

Informačně gramotný člověk je tedy schopen rozpoznat informační potřeby, zvolit nejvhodnější strategii pro získání informací, využívat odpovídající zdroje a informační systémy, vyhledat požadované informace, získané informace podrobit kritice, informace vhodně zpracovat a využít, zprostředkovat je jiným lidem v různých podobách a prostřednictvím různých technologií. V neposlední řadě umí posoudit morální a právní aspekty využívání informací.¹³

1.4.1 Význam informační gramotnosti v kontextu vzdělávání

Ve vzdělávání se objevuje snaha po prosazení různých forem informačního vzdělávání do studijních programů. Do výuky by měly být zařazeny předměty, které by podporovaly zvyšování informační gramotnosti a také její využití pro praktické účely. Hlavním úkolem pedagogů se stává vytváření rozmanitých programů, které žáky a studenty podporují a motivují k práci s informačními zdroji.¹⁴

---

¹¹ <http://www.esfcr.cz/files/clanky/1287/SIKP.pdf> [cit. 6. 2. 2010]

¹² <http://knihovna.nkp.cz/NKKR0401/0401007.html> [cit. 6. 2. 2010]

¹³ http://nazornost-ucebni-pomucky.xf.cz/informacni_gramotnost.pdf [cit. 6. 2. 2010]

¹⁴ <http://knihovna.nkp.cz/NKKR0401/0401007.html> [cit. 6. 2. 2010]

1.4.1.1 Rozvíjení informační gramotnosti ve školách

Programy, které přispívají ke zvyšování informační gramotnosti, by měli žáci i studenti procházet v průběhu celého vzdělávacího procesu. Všichni by měli dostat šanci připravit se na celoživotní vzdělávání. Informační vzdělávání má svůj specifický charakter, který odpovídá věku žáků respektive studentů. To ovšem klade velké nároky především na pedagogy.¹⁵

Informační vzdělávání je dlouhodobý proces, který by měl prolínat celým vzdělávacím procesem – od základních až po vysoké školy a jeho jednotlivé stupně by na sebe měly plynule navazovat.¹⁶

Současná doba klade velké nároky na orientaci v nejrůznějších informačních zdrojích a na dovednosti spojené s vyhledáváním a hodnocením informací, proto je podle mého názoru velmi důležité zařazovat programy na podporu informační gramotnosti už do osnov na základních školách. Nejen pro účely školy, ale i pro každodenní a profesní život je informační vzdělanost důležitou vlastností člověka pro úspěšné nastartování své pracovní kariéry.

1.5 Počítačová gramotnost

Jak jsem již zmínila je pojem informační gramotnost často zaměňován s gramotností počítačovou. Pro upřesnění zde uvádím i definici a vymezení pojmu počítačová gramotnost.

Vzhledem k prudkému a neustálému vývoji moderních informačních a komunikačních technologií lze tvrdit, že počítačová gramotnost je předpokladem pro dosažení gramotnosti informační.

---

¹⁵ <http://knihovna.nkp.cz/NKKR0401/0401007.html> [cit. 6. 2. 2010]

¹⁶ <http://knihovny.cvut.cz/ivig/koncepce.pdf> [cit. 6. 2. 2010]

Počítačová gramotnost představuje kompetence zaměřené na ovládání a využívání počítače v běžném životě. Počítačově gramotný člověk umí ovládat počítač a jeho součásti, pracovat s běžným softwarovým vybavením a umí též využívat počítačových sítí, především síť Internet.¹⁷ SAK a SAKOVÁ vymezují počítačovou gramotnost jako kompetence, které umožní jedinci využívat nové technologie pro jeho profesní a osobní život v té míře, kdy se necítí počítačově handicapován, není za digitální překradou a jeho osobní i profesní rozvoj prostřednictvím počítače je otázkou jeho volby.¹⁸

---

¹⁷ http://nazornost-ucebni-pomucky.xf.cz/informacni_gramotnost.pdf [cit. 6. 2. 2010]

¹⁸ <http://www.lupa.cz/clanky/pocitacova-gramotnost-zpusoby-ziskavani/> [cit. 6. 2. 2010]

2 JAK POČÍTAČE MĚNÍ VÝUKU?

2.1 Rozšíření počítačů do škol a jejich vliv na výuku

Využití počítačů ve výuce se začíná prosazovat od 80. let 20. století. Po otevření západních hranic v 90. letech dochází k masovému rozšíření počítačů ve školách a také k jejich propojení do počítačových sítí, které umožňují každému jedinci připojení k Internetu. Právě pro účely vzdělávání, ale i pro profesní přípravu učitelů nejrůznějších předmětů, je snadná dosažitelnost informací z celého světa velmi přínosná.¹⁹

S rozvojem informačních a komunikačních technologií začíná plnit počítač v oblasti vzdělávání velmi důležitou a nezastupitelnou roli. V posledních letech dochází ke snaze zvyšovat počet počítačů ve školách a vybavovat školy moderními počítačovými technologiemi a především modernizovat počítačové učebny tak, aby mohla být výuka za podpory počítače co nejefektivnější.

Využívání počítačů ve výuce je však spojeno také s řadou více či méně závažných problémů. Myslím si, že řešení těchto problémů týkajících se smysluplného nasazení počítačů do výuky je velmi obtížné. Proto by mělo být snahou nejen učitelů, ale všech jedinců, kteří se chtějí prostřednictvím počítače vzdělávat, seznámit se s možnostmi využití počítače ve výukovém procesu a podle svých možností také počítač v tomto procesu využívat. Ke zlepšení situace využívání počítače ve výukovém procesu může přispět jen probuzení zájmu veřejnosti, které vyžaduje velké množství informací, a těch je u nás prozatím žalostně málo. Svůj podíl na tom však má i nedostatek finančních prostředků, ale také nedostatečná podpora státu v zavádění informačních technologií do školství.

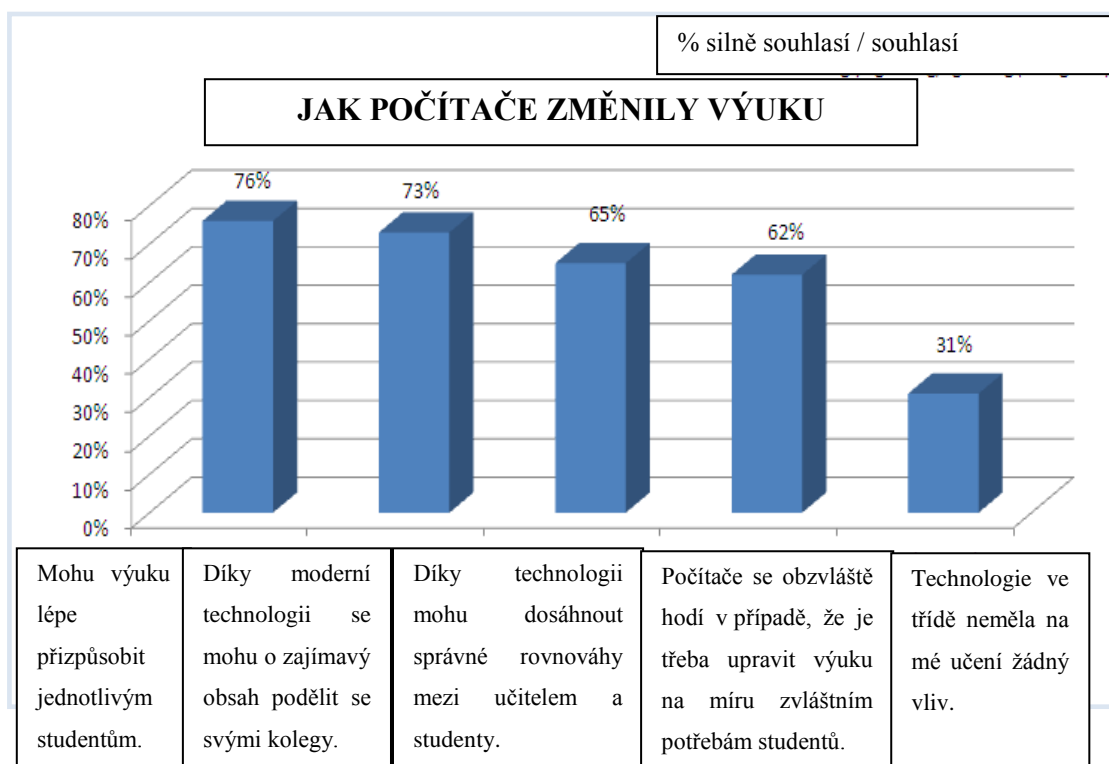
---

¹⁹ http://cs.wikipedia.org/wiki/Využití_počítačů_ve_výuce [cit. 20. 2. 2010]

Pro zajímavost zde uvádím několik grafů vyplývajících z elektronického průzkumu mezi 2765 učiteli z 15 zemí světa, který uspořádala v dubnu 2009 společnost Redshift Research, jedna z největších britských výzkumných agentur.²⁰

Graf č. 1 Technologie pozitivně mění chování ve třídě

Graf č. 1 ukazuje, že více než 75 % učitelů oceňuje pomoc počítačů při individualizaci výuky pro jednotlivé studenty. 73 % respondentů oceňuje moderní technologie, protože se díky nim může podělit o zajímavé obsahy výuky se svými kolegy. 31 % respondentů tvrdí, že moderní technologie neměly na jejich učení žádný vliv.

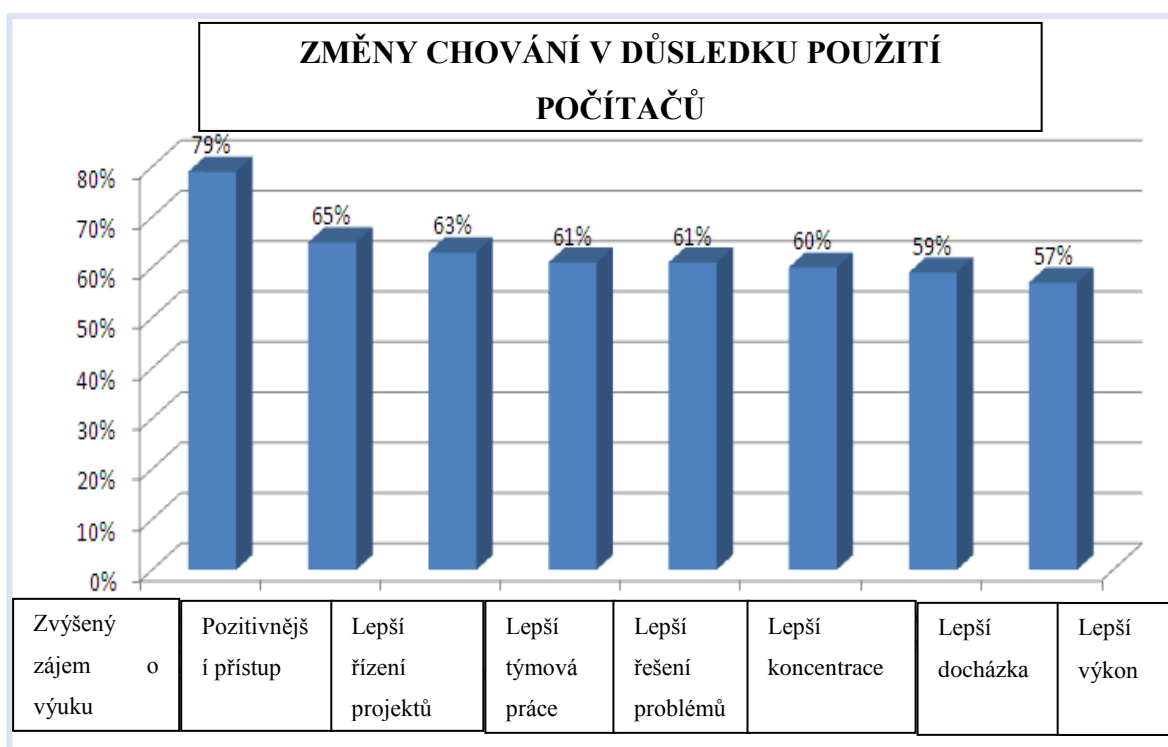

Zdroj: <http://www.ucitelske-listy.cz/2010/01/intel-s-pocitacem-je-uceni-zabava.html>

²⁰ <http://www.ucitelske-listy.cz/2010/01/intel-s-pocitacem-je-uceni-zabava.html> [cit. 20. 2. 2010]

Graf č. 2 Změny chování v důsledku použití počítačů

Graf č. 2 ukazuje, že 79 % učitelů oslovených v průzkumu je přesvědčeno, že použití počítačů při výuce zvyšuje zájem studentů o výuku, podle 65 % respondentů přispívá použití počítačů k pozitivnějšímu přístupu studentů k výuce. 57 % dotázaných tvrdí, že použití počítačů ve výuce přispělo k lepšímu výkonu studentů.

Zdroj: <http://www.ucitelske-listy.cz/2010/01/intel-s-pocitacem-je-uceni-zabava.html>

2.2 Změna vyučovacího procesu v důsledku práce s počítačem

Práce s počítačem má vliv na mnoho aspektů ve vyučovacím procesu. Jedním z nich je změna role učitele a žáka a jejich vzájemné komunikace. Tato změna je způsobena především novým způsobem výuky, který je způsoben prací s počítačem. Učitel se více než „vůdcem“ hodiny stává spíše spolupracovníkem a poradcem při řešení problémů, které se mohou objevit při práci s počítačem ve výuce.

Dochází i ke změně časového rozvržení vyučovací hodiny. Organizace hodiny klade na učitele zcela jiné nároky. Učitel se může více věnovat tomu, kdo jeho pomoc potřebuje, ale na druhou stranu už nemá tolik času věnovat se třídě jako celku. Změna organizace hodiny se projevuje i v tom, že žáci dostávají v průběhu hodiny ihned zpětnou vazbu, čímž se rozvrství práce ve třídě podle úrovně znalostí jednotlivců.

Mění se také role žáků. Žáci pracují většinou ve skupinkách po dvou i více a potřebují tak větší vzájemnou komunikaci. Jsou také podle mého názoru beze sporu více motivováni, protože pocítují, že potřebují převzít větší zodpovědnost za své učení.

Obecně lze tedy říci, že ve středu vyučovacího procesu se v době rozvoje informačních a komunikačních technologií ocitá žák nikoli učitel, jako v klasické výuce, kdy učitel stále hovoří, vysvětluje, zkouší, hodnotí, a tudíž i příprava na hodinu spočívá v tom, co bude přednostně dělat učitel, nikoli žák.

3 POČÍTAČ VE VÝUCE CIZÍCH JAZYKŮ

3.1 Výhody a nevýhody práce s počítačem ve výuce cizích jazyků

Práce s počítačem ve výuce přináší obrovské výhody do vzdělávacího procesu a je velkým přínosem pro moderní vzdělávání. Učitelé se však musí připravit i na obtíže, které mohou nastat při zapojení moderních technologií do výuky. Margit GRÜNEROVÁ a Timm HASSERT (2000: 150) shrnují výhody a nevýhody práce s počítačem ve výuce následujícím způsobem:

3.1.1 Výhody využití počítače ve výuce cizích jazyků

- ✓ Bezprostřední přístup k autentickým materiálům. Vyučující si může obsah daného textu upravit podle věku a úrovně jazykových znalostí svých žáků (vyhledávání autentických materiálů na internetu, nastavení internetového prohlížeče v německé verzi např. www.yahoo.de, učitel má ihned přehled o aktuálním dění v německy mluvících zemích).
- ✓ Žáci nepřijímají studijní obsah pasivně, ale aktivně se podílejí na utváření svého vlastního studijního procesu.
- ✓ Žáci jsou více motivováni a projevuje se jejich aktivnější účast při výuce.
- ✓ Výuka s počítačem je vhodná pro nácvik všech čtyř řečových dovedností i jazykových prostředků, obzvláště díky multimediálním výukovým programům. Multimediální programy nabízejí takové typy cvičení, ve kterých je kombinován nácvik např. poslechu se čtením a na to navazují cvičení na procvičení gramatiky a slovní zásoby. Tuto možnost nabízí spousta interaktivních učebnic pro výuku německého jazyka.
- ✓ Možnost interakce. U dobře zpracovaných multimediálních programů dostává student ihned zpětnou vazbu, zda svůj úkol zvládl dobře, popř. je vyzván k opravě chybného řešení úkolu.
- ✓ Mnoho výukových programů také nabízí nápovědu k řešení, předtím, než student zodpoví zadaný úkol.

- ✓ Interaktivní učebnice nabízejí možnost propojení daného tématu k dalším textům a materiálům díky internetovému odkazu, na nějž stačí jen kliknout a učitel se ihned dostává k dalším pomůckám pro zrovna aktuální téma vyučovací hodiny.
- ✓ Počítač nabízí velmi rychlé zpracování dat a velkou kapacitu pro ukládání připravených materiálů na vyučovací hodinu. Takto uložený materiál může být snadno upravován a aktualizován pro využití v dalších hodinách německého jazyka.
- ✓ Připravený materiál na vyučovací hodinu může být snadno prezentován žákům pomocí dataprojektoru nebo interaktivní tabule. V případě, že i žáci mají k dispozici počítače v učebně, mohou plnit zadané úkoly, které si poté učitel může vytisknout a opravit.

3.1.2 Obtíže spojené s využitím počítače ve výuce cizích jazyků

Podle Margit GRÜNEROVÉ a Timma HASSERTA (2000: 155) mohou při práci s počítačem nastat tyto obtíže a problémy:

- ✓ Nedostačující vybavení učeben.
- ✓ Chybějící znalosti a připravenost učitelů pro práci s počítačem.
- ✓ Ustrnulé učební osnovy a nedostatek hodinových dotací pro časově náročnější zpracování projektu pomocí počítačů.
- ✓ Obsahové a organizační zařazení výukových programů do výuky vyžaduje vysoké pracovní nasazení, didaktické zkušenosti, ale i jistou míru kritického odstupu od média zvaného počítač.
- ✓ U nabízených výukových programů chybí většinou možnost smysluplného propojení počítače s jinými médii.
- ✓ U nabízených výukových programů se ještě stále setkáváme s omezenou možností opravy chyb a hodnocení.
- ✓ Celkově jsou možnosti využití počítače ve výuce ještě velmi málo vyčerpávány.
- ✓ Velký problém stále ještě představuje chybějící spolupráce mezi programátory, vědci a učiteli v oboru němčina jako cizí jazyk.

- ✓ I spolupráce a výměna informací mezi učiteli němčiny, kteří se snaží zapojovat moderní technologie do výuky je ještě stále na nízké úrovni, i když k určitým pokrokům už zcela jistě dochází.
- ✓ Negativní předsudky učitelů mohou významnou měrou ovlivnit nasazení počítačů a jiných moderních technologií do výuky.
- ✓ I další faktory jako jsou špatné zkušenosti při práci s počítačem ve výuce mohou mít rychle demotivující následky. I chybějící znalost psaní na stroji může pokazit počáteční motivaci. Pro naučení se psaní na klávesnici existuje mnoho výukových programů. Pro příklad zde uvedu jen některé odkazy, ze kterých lze bezplatně tyto programy stáhnout: <http://susta.cz/psacistr/index.htm>
<http://www.edownload.cz/sw/psani-vsemi-deseti/>
http://download.chip.eu/cz/Psani-na-stroji-deseti-prsty_1680383.html
- ✓ Práce s počítačem vyžaduje velkou koncentraci, což vede až k projevům únavy. Při velmi časté práci s počítačem mohou vznikat i zdravotní problémy. Práce na počítači je tedy závislá nejen na kvalitě obrazovky, ale i na době, kterou věnujeme práci s počítačem a v neposlední řadě také záleží na správném sezení před počítačem.
- ✓ Rychlé zastarávání výukových programů.
- ✓ Technické problémy s moderní technologií.

3.2 Podpora cizích jazyků podle České školní inspekce za školní rok 2008 / 2009²¹

Dovoluji si tvrdit, že výuka cizích jazyků na českých školách se neustále zlepšuje a zvyšuje se její kvalita. Děti mají možnost setkávat se s cizím jazykem už od předškolního věku, a to v mateřských školách, kde se hravou formou učí poznávat základy cizího jazyka. V dnešní době je to v převážné míře angličtina, která je považována za hlavní cizí jazyk. Na druhou stranu výuka informačních technologií na školách ještě stále zaostává. Školy nemají dostatečně vybavené počítačové učebny, počítače jsou zastaralé a většina učitelů neumí počítač do výuky vůbec zapojit

Podle VÝROČNÍ ZPRÁVY ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE (dále jen ČŠI) za školní rok 2008 / 2009 (2009: 48) je zkvalitnění výuky cizích jazyků dlouhodobým cílem všech strategických materiálů ke vzdělávání v České Republice. Cizí jazyky by měly být podporovány zejména v těchto oblastech:

- ✓ Rozšíření jazykové a metodické kompetence učitelů.
- ✓ Zavádění vyučovacích metod, organizačních forem a výukových činností, které zvyšují kvalitu výuky cizích jazyků včetně e-learningu.
- ✓ Rozšíření výuky cizích jazyků na středních školách.
- ✓ Vytváření podmínek pro dlouhodobé hostování kvalifikovaných učitelů cizích jazyků ze zemí EU.
- ✓ Zlepšování podmínek pro využívání ICT v anglickém jazyce.
- ✓ Metodická podpora výuky cizích jazyků včetně konzultační a poradenské činnosti a tvorby metodických nástrojů a dokumentů.

Ze závěrů VÝROČNÍ ZPRÁVY ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE vyplývá, že díky posunutí zahájení výuky prvního cizího jazyka od 3. ročníku základní školy a zařazení druhého jazyka na druhý stupeň základní školy se podstatně zlepšily podmínky pro větší

---

²¹ <http://www.csicr.cz/upload/VZ%20ČŠI%2008-09.pdf> [cit. 6. 4. 2010]

jazykovou vybavenost mladé generace, přičemž výuka dvou cizích jazyků je zachována i na většině středních škol. Cizojazyčnou výuku stále více ovládá angličtina, zájem o německý jazyk klesá, ale přesto je nejčastěji volen jako druhý cizí jazyk. ČŠI se zaměřila především na výuku anglického jazyka, proto zde uvedu jen informace týkající se podpory cizích jazyků obecně bez zaměření výhradně na německý jazyk.

3.2.1 Výuka cizích jazyků v mateřských, základních a středních školách²²

Podle VÝROČNÍ ZPRÁVY ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE za školní rok 2008 / 2009 (2009: 49) je výuka cizích jazyků v mateřských školách považována za nejvhodnější nástroj podpory multikulturní výchovy v předškolním vzdělávání. Ve školním roce 2008 / 2009 byla zjištěna v 52,3 % navštívených MŠ. Cizojazyčnou výuku dětí zajišťuje 67,5 % velkých mateřských škol. V rámci šetření byl zjišťován i názor rodičů na výuku cizího jazyka u dětí v předškolním věku a jen 10 % rodičů uvedlo, že ji považují vzhledem k věku dítěte za nevhodnou.

ČŠI dále uvádí, že od školního roku 2009 / 2010 je výuka cizího jazyka povinná od 3. ročníku základní školy s doporučením upřednostňovat anglický jazyk. ČŠI zjistila, že ve školním roce 2008 / 2009 si výuku anglického jazyka zvolilo 94,6 % žáků 3. ročníku (VÝROČNÍ ZPRÁVA ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE, 2009: 49).

Stejně tak i výzkum na středních školách byl zaměřen jen na podporu výuky angličtiny jako prvního cizího jazyka. V navštívených gymnáziích mělo angličtinu jako první jazyk 64,5 % žáků, v ostatních středních školách to bylo 71,5 % žáků. Angličtinu jako druhý povinný jazyk volilo 15,6 % žáků gymnázií a 14,6 % žáků ostatních středních škol (VÝROČNÍ ZPRÁVA ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE, 2009: 52).

---

²² <http://www.csicr.cz/upload/VZ%20ČŠI%2008-09.pdf> [cit. 6. 4. 2010]

3.3 Podpora informačních a komunikačních technologií podle České školní inspekce za školní rok 2008 / 2009²³

V základních a středních školách byly sledovány tyto aspekty:

- ✓ Materiální vybavení.
- ✓ Ekonomické podmínky.
- ✓ Personální zajištění a výuka.

Materiální vybavení

Podle výzkumu uvedeného ve VÝROČNÍ ZPRÁVĚ ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE (2009: 57) bylo zjištěno, že v počtu počítačů na 100 žáků v základních školách patří Česká republika ve srovnání se zeměmi EU do horší poloviny žebříčku. Ve středních školách je stav příznivější. Neutěšená je i situace přepočtu učitelů na jeden počítač. Bylo např. zjištěno, že na malé střední škole se o jeden počítač dělí 3 učitelé a na 100 žáků připadá 52 počítačů.

Tabulka č. 1 Vybavenost navštívených základních a středních škol PC

Sledovaný ukazatel	Základní školy			Střední školy		
	celkem	malé	velké	celkem	malé	velké
Počet žáků na 1 PC	7,9	3,9	8,5	5,1	1,9	5,4
Počet PC na 100 žáků (dle metodiky OECD)	12,7	26,0	11,8	19,6	52,6	18,5
Počet učitelek/učitelů na 1 PC	2,3	2,4	2,2	1,9	3,2	1,9

Zdroj: <http://www.csicr.cz/upload/VZ%20ČŠI%2008-09.pdf>

Z dalšího šetření byly zjištěny i problémy s kvalitou techniky. Školy nejsou schopny počítače pravidelně vyměňovat, a proto dochází k problémům, že počítače nejsou kompatibilní spolu navzájem, ale nejsou vhodné ani pro nasazení nového softwaru.

²³ <http://www.csicr.cz/upload/VZ%20ČŠI%2008-09.pdf> [cit. 6. 4. 2010]

Tabulka č. 2 Stáří techniky v navštívených základních a středních školách (%)

Sledovaný ukazatel	Základní školy			Střední školy		
	celkem	malé	velké	celkem	malé	velké
PC pro žáky v rámci 1 školy - stáří do 3 let	27	18	28	34	36	31
PC pro žáky v rámci 1 školy - stáří 3 - 5 let	29	19	30	30	22	32
PC pro žáky v rámci 1 školy - stáří nad 5 let	44	63	42	36	42	37
PC pro učitelku/učitele v rámci 1 školy - stáří do 3 let	34	34	34	34	36	31
PC pro učitelku/učitele v rámci 1 školy - stáří 3 - 5 let	36	37	36	30	22	32
PC pro učitelku/učitele v rámci 1 školy - stáří nad 5 let	30	29	30	36	42	37

Zdroj: <http://www.csicr.cz/upload/VZ%20ČŠI%2008-09.pdf>

Z výzkumného šetření byly shledány i další zásadní nedostatky ve sledované oblasti týkající se moderní techniky. Zejména statistika týkající se interaktivních tabulí jako základního prostředku pro interaktivní výuku pomocí ICT prozrazuje, že školy nejsou připraveny na moderní způsob výuky.

Tabulka č. 3 Průměrný počet vybraných prostředků ICT na jednu ZŠ

Sledovaný ukazatel	Základní školy			Střední školy		
	celkem	malé	velké	celkem	malé	Velké
HW - tiskárna s přístupem pro žáky	0,8	0,8	0,9	3	3	3
HW – diapojektory	2,8	0,6	4	6	1,4	6,5
HW - interaktivní tabule	1	0,2	1,4	1,2	0,4	1,3
HW - elektronické hlasovací systémy (počet sad)	-	-	-	0,1	-	0,1
Síť - bezdrátová síť (WiFi) pro využití žáky	0,1	-	0,2	1,9	2,2	1,8

Zdroj: <http://www.csicr.cz/upload/VZ%20ČŠI%2008-09.pdf>

Z dalších prováděných statistik vyplynuly tyto závěry: školám chybí znalost trhu ICT především z důvodu absence vlastního profesionála zodpovědného za problematiku ICT ve škole (VÝROČNÍ ZPRÁVA ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE, 2009: 60).

Ekonomické podmínky

V této oblasti byly porovnávány náklady vynaložené na pořizování hardware a software. Z šetření vyplynulo, že situace je stejně kritická jako u materiálního vybavení ve všech, přičemž malé školy jsou na tom v porovnání s velkými mnohem hůře.

Personální zajištění a výuka

ČŠI zjistila, že 90 % učitelů absolvovalo trénink vedoucí k osvojení základních znalostí užívání ICT. 75 % učitelů je schopno rutinně použít ICT i mimo výuku (komunikace, příprava na výuku) a jen 11 % učitelů je schopno ICT využít přímo ve výuce. Názory učitelů na překážky bránící využívání počítače ve výuce vyplývají z následující tabulky (VÝROČNÍ ZPRÁVA ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE, 2009: 61).

Tabulka č. 4 Vyjádření pedagogů k příčinám omezeného využití ICT ve výuce (%)

Překážka	Četnost názoru pedagogů	
	ZŠ	SŠ
Nedostatečná úroveň HW a SW	46	47
Dostupnost ICT vybavení ve škole	17	36
Nedostatečná znalost obsluhy	14	9
Nedostatek metodické podpory pro efektivní využití ICT	49	32
Žádné omezení	19	15

Zdroj: <http://www.csicr.cz/upload/VZ%20ČŠI%2008-09.pdf>

Byla sledována i míra využití ICT učitelem přímo ve výuce. Ze šetření vyplývá, že mírně příznivější stav je ve středních školách než v základních (VÝROČNÍ ZPRÁVA ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE, 2009: 61).

Tabulka č. 5 Využití ICT ve sledovaných hodinách – všichni učitelky/učitelé (%)

Stupeň využití	ZŠ	SŠ
ICT nebylo využito	80,1	71,9
jednoduchá prezentace učiva bez interakce žáků	11,1	13,9
využití speciálního SW bez interakce	1,7	6,1
využití speciálního SW s částečnou interakcí	6,8	-
využití speciálního SW s plnou interakcí	0,3	8,1

Zdroj: <http://www.csicr.cz/upload/VZ%20ČŠI%2008-09.pdf>

Ze šetřeného výzkumu můžeme vyvodit některé připomínky, které by mohly vést ke zlepšení stavu využívání ICT ve středních i základních školách. Podle mého názoru ještě stále chybí ve školách metodická podpora pro učitele, která by byla cíleně orientovaná na efektivní využívání ICT ve výuce. Dalším vodítkem ke zlepšení tohoto stavu by určitě byla větší finanční podpora ze strany státu a samozřejmě investice do

vybavování učeben moderními technologiemi tak, aby každý žák měl v dané vyučovací hodině přístup k počítači a stejně tak, aby i učitel měl při výuce svůj vlastní počítač. Jen tak je možné docílit smysluplného zapojení moderních technologií do výuky a zajistit tak studentům a žákům moderní a efektivní výuku.

3.4 Způsoby využití počítače ve výuce německého jazyka

Počítač je médium, které pro výuku cizích jazyků nabízí mnohostranné využití a dovoluje učitelům komplexnější využití než jiná dostupná elektronická média jako jsou videorekordéry a magnetofony samotné. Pro jazykové vyučování jsou obzvláště důležité následující funkce počítače: počítač jako nástroj, počítač jako komunikační prostředek a počítač jako prostředek k osvojení si cizího jazyka (GRÜNEROVÁ, HASSERT, 2000: 15).

3.4.1 Počítač jako nástroj

V důsledku rychlého rozvoje informačních a komunikačních technologií je využívání počítače jako nástroje pro učitele a žáky stále důležitější. Pro přípravu hodiny německého jazyka můžeme využít tyto přednosti počítače: (upraveno dle GRÜNEROVÉ, HASSERTA, 2000: 17)

- ✓ Zpracovávat a upravovat texty pomocí textových editorů v našem počítači.
- ✓ S pomocí speciálních programů nebo jejich částí připravit materiály s různými typy cvičení pro nácvik a osvojení probírané látky (např. pracovní listy).
- ✓ Vyhledávat vhodné texty, obrázky, zvukové a obrazové materiály na internetu, stáhnout si je do svého počítače a dále je přiměřeně věku a znalostem studentů upravovat.
- ✓ Vytvářet vlastní multimediální prezentace.

3.4.2 Počítač jako komunikační prostředek

Díky přístupu k Internetu mohou učitelé i žáci komunikovat s lidmi po celém světě. K tomu jim poslouží např.: e-mail, icq, chat, facebook, skype a další z mnoha prostředků internetového dorozumívání, které se v dnešní době staly nedílnou součástí všech zejména mladých lidí a také jsou považovány za nejčastější formu písemného kontaktu. Jejich nespornou výhodou je rychlost, nenáročnost a nulové náklady. Na komunikaci se díky propojení více počítačů zároveň může podílet libovolné množství účastníků.

V rámci výuky cizího jazyka můžeme služby e-mailu využít zejména pro komunikaci mezi partnerskými třídami, při tandemovém učení a při práci na e-mailových projektech (viz níže).

3.4.3 Počítač jako prostředek k osvojení si cizího jazyka

Výukové programy s multimediálními komponenty (obraz, zvuk a video) nebo bez nich jsou nasazovány do výuky, aby podporovaly osvojování si cizího jazyka. Ty je možné využívat přímo ve výuce i mimo ni. Výukových programů pro německý jazyk je dnes celá řada. Rozhodneme-li se pro práci s těmito programy v rámci hodiny německého jazyka, musíme vzít v úvahu kvalitu daného programu, ale především znalosti studentů a cíl, jakého chceme v hodině dosáhnout. Podrobněji se o výukových programech zmíním v další kapitole.

4 MODERNÍ TENDENCE VE VÝUCE

V této kapitole bych se chtěla pokusit o zachycení nejmodernějších tendencí ve výuce německého jazyka. Bude zde nastíněno obsahově a jazykově integrované vyučování – CLIL, učení v tandemu, partnerské třídy, tvorba cvičení a jiných výukových materiálů pro hodiny německého jazyka. Dále bych se v této části také ráda zmínila o interaktivní tabuli a interaktivních učebnicích.

4.1 CLIL

CLIL (Content and Language Integrated Learning, tj. obsahově a jazykově integrované učení) patří k významným kutikulárním trendům současného evropského školství, a je jednou z možných strategií dvojjazyčného vzdělávání. CLIL plně integruje výuku učiva jak daného předmětu, tak i cizího jazyka. CLIL má výrazný interdisciplinární charakter, kdy dochází k propojení jazykové výuky a vyučovaného předmětu. Jazyk je tak prostředkem pro výuku vzdělávacího obsahu, a ten se naopak stává zdrojem pro výuku jazyků (např. dějepis v německém jazyce).

Mezi nesporné výhody CLIL patří přirozené prostředí pro výuku a rozvoj cizího jazyka. Žáci použijí cizí jazyk v naprosto přirozeném prostředí, a ne v uměle vykonstruovaných situacích tak, jak se děje v hodinách cizího jazyka. Jsou lépe motivováni a jsou zároveň účastni bezprostředního použití jazyka. Hodina jednoho nejazykového předmětu umožní tak nenásilné osvojování si cizího jazyka.²⁴

---

²⁴ Kapitola 4.1 zpracována dle <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/2965/vyuka-metodou-clil.html/> [cit. 7. 4. 2010]

4.1.1 Realizace metody CLIL ve výuce

„V počátcích výuky cizího jazyka je vhodné, aby žáci měli samostatné hodiny cizího jazyka a nanejvýš jednu hodinu výuky metodou CLIL.“²⁵

Na 1. stupni ZŠ je CLIL obvykle vyučován třídními učiteli, na 2. stupni může CLIL vyučovat učitel s aprobačí cizího jazyka nebo s aprobačí vybraného integrovaného nejazykového předmětu, nebo nejlépe s aprobačí cizího jazyka a vybraného nejazykového předmětu. Je také možné, aby CLIL vyučovali dva učitelé, jeden s aprobačí cizího jazyka a druhý s aprobačí vybraného nejazykového předmětu. Učitelé se mohou střídat během jedné vyučovací hodiny nebo po jednotlivých hodinách.²⁶

4.1.2 Možnosti integrace CLIL do výuky

Cizí jazyk nemusí být integrovaný do nejazykového předmětu ve všech ročnících. Cizí jazyk může být integrován v každém ročníku do jiného nejazykového předmětu, čímž se žákům rozšíří základní terminologie na několik předmětů. Gramatické jevy a komunikační situace lze zařadit do kterékoliv hodiny. Je ale nutné, aby tato integrace do různých předmětů měla smysl zejména pak vzhledem k jejich vzdělávacímu obsahu i vzdělávacímu obsahu cizího jazyka. Možné také je integrovat vzdělávací obsah cizího jazyka do více nejazykových předmětů v jednom ročníku. Možná, ale velmi náročná je také integrace dvou cizích jazyků do různých nejazykových předmětů. Např. integrace vzdělávacího obsahu anglického jazyka a dějepisu a integrace německého jazyka a zeměpisu. V tomto případě se musí dbát na to, aby žáci prošli celým vzdělávacím obsahem obou předmětů.²⁷

---

²⁵ <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/2965/vyuka-metodou-clil.html/> [cit. 8. 4. 2010]

²⁶ <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/2965/vyuka-metodou-clil.html/> [cit. 8. 4. 2010]

²⁷ <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/2965/vyuka-metodou-clil.html/> [cit. 8. 4. 2010]

4.1.3 Podmínky integrace CLIL do výuky

Pokud se škola rozhodne zapojit do výuky metodou CLIL, je nutné splnit několik podmínek.²⁸

- ✓ Zavést výuku metodou CLIL a uvést tuto skutečnost v Školním vzdělávacím programu, což je plně v kompetenci ředitele.
- ✓ Naplnit očekávané výstupy jak v cizím jazyce, tak v nejazykovém předmětu.
- ✓ Zachovat minimální časové dotace cizího jazyka a nejazykového předmětu podle Rámcového vzdělávacího programu.
- ✓ Nepřekročit týdenní maximální časové dotace vymezené v Rámcovém vzdělávacím programu pro jednotlivé ročníky.
- ✓ Uznat kvalifikovanost učitelů pro výuku metodou CLIL, což je plně v kompetenci ředitele a v případě nedostatku kvalifikovaných učitelů může metodou CLIL vyučovat pouze jeden učitel, a to ve všech ročnících v rámci dělené výuky ve spolupráci s učiteli nejazykových předmětů.

Protože se Česká republika neustále potýká s nedostatkem kvalifikovaných učitelů cizích jazyků, není u nás tato metoda ještě příliš rozšířená, ale pro zefektivnění výuky cizího jazyka je zajisté třeba, abychom se metodou CLIL začali více zabývat a pokusili se naplňovat její cíle. Proč nevyužít vzdělávacího obsahu nejazykového předmětu, který vzbuzuje zájem žáků a nepoužít k tomu cizí jazyka jako bezprostřední komunikační a dorozumívací prostředek? Nad touto otázkou se však musí zamyslet každý sám a zvážit nesporné výhody této metody.

---

²⁸ <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/2965/vyuka-metodou-clil.html/> [cit. 8. 4. 2010]

4.2 Interaktivní výuka

Další zcela novou metodou vyučování, pomocí které můžeme zefektivnit výuku německého jazyka za pomoci moderních technologií, je interaktivní výuka.

Interaktivní výuka si klade za cíl nabídnout žákům zábavnější a méně stereotypní formu výuky, a tím zvýšit jejich motivaci k učení. Zapojuje do procesu učení samotné žáky, kteří nemají být jen pasivními posluchači, ale mají spoluvytvářet výuku a aktivně se zapojovat do procesu vzdělávání.

„Důležitým znakem interaktivní výuky je zjevná názornost a systematicčnost ve výuce.“²⁹

V rámci interaktivní výuky německého jazyka jsou samozřejmostí audio a video nahrávky s materiály, které doplňují nebo upřesňují dané téma, dále jsou to webové odkazy, na nichž mohou žáci získat rozšiřující nebo konkrétnější informace o probírané látce. A v neposlední řadě jsou nedílnou součástí výuky mezipředmětové vztahy, což pomáhá žákům uvědomit si, že jednotlivé poznatky je nutné kombinovat s jinými, doplňovat je a vzájemně propojovat, nikoli separovat.³⁰

4.2.1 Interaktivní tabule

Interaktivní tabule je velká interaktivní plocha, ke které je připojen počítač a datový projektor. Projektor promítá obraz z počítače na povrch tabule a přes ni můžeme prstem, speciálními fixy, nebo dalšími nástroji ovládat počítač nebo pracovat přímo s interaktivní tabulí. Tabule je většinou připevněna na stěnu nebo může být umístěna na pojízdném stojanu.³¹

---

²⁹ <http://www.interaktivni-vyuka.cz/co-je-interaktivni-vyuka/> [cit. 8. 4. 2010]

³⁰ Kapitola 4.2 je zpracována dle <http://www.interaktivni-vyuka.cz/co-je-interaktivni-vyuka/> [cit. 8. 4. 2010]

³¹ http://cs.wikipedia.org/wiki/Interaktivn%C3%AD_tabule [cit. 8. 4. 2010]

Interaktivní tabule nám přináší široké spektrum využití a přináší nové způsoby výuky. Výuka s interaktivní tabulí se pro žáky stává atraktivnější, zábavnější a zajímavější. Učitel snadno upoutá pozornost žáků a ty se aktivně zapojují do výuky. Interaktivní tabule žákům poskytne obrázky, zvuky, videa, ale i interaktivní cvičení. Vše, co si připravíme na počítači i všechny výukové programy, je možné zobrazit na interaktivní tabuli. Připravený materiál pro výuku lze ovládat pouhým dotykem na interaktivní ploše, lze jej zvýrazňovat, podtrhávat i psát do něj vlastní poznámky. Takto upravený materiál potom můžeme uložit do počítače nebo vytisknout. Interaktivní tabule je efektivním prezentačním nástrojem, který přispívá k motivaci žáků a především ke zkvalitnění výuky.

Protože práce s interaktivní tabulí a její ovládání bylo podrobně rozepsáno v diplomové práci „Využití interaktivní tabule ve výuce němčiny na ZŠ“³², nebudu se zde již návodem k obsluze interaktivní tabuli v této práci zabývat.

Zaměřím se na tomto místě tedy spíše na interaktivní učebnice a interaktivní cvičení, která mohou usnadnit pedagogům přípravu na výuku německého jazyka s využitím interaktivní tabule.

4.2.2 Interaktivní učebnice

Jednou z dalších možností využití moderních technologií ve výuce německého jazyka je interaktivní učebnice. Jedná se o ucelený soubor výukových dat, které slouží k vyučování pomocí interaktivní tabule. Interaktivní učebnice je přizpůsobena pro použití na interaktivní tabuli a je obohacena o další multimediální prvky.

Interaktivní učebnice se skládá ze dvou částí. A to z části výkladové a dynamické. Základ výkladové části tvoří část statická, která se shoduje s obsahem tištěných učebnic. Tato část umožňuje však velice efektivní práci s textem, který je možno podtrhávat,

---

³² Diplomová práce je k nahlédnutí ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

doplňovat, škrtnat nebo zvýrazňovat důležité části textu. Další velkou výhodou interaktivní učebnice je práce s obrazovým materiálem, např. fotografiemi, ilustracemi a dalšími komponenty.³³

Velmi významná je i část dynamická tvořená systémem multimédií, která jsou promyšleně zakomponované do probíraného učiva. Dynamická část interaktivní učebnice může zahrnovat:³⁴

- ✓ Videosekvence, 2D a 3D animace a zvukové nahrávky.
- ✓ Fotografie a ilustrace.
- ✓ Mezipředmětové vztahy.
- ✓ Odkazy na webové stránky.
- ✓ Internetový vyhledávač Google, pomocí něhož můžeme vyhledávat jednotlivá slova.
- ✓ Propojení se slovníkem multiBANK Explorer.
- ✓ Text, který doplňuje tištěnou učebnici.

4.2.2.1 Aktuální nabídka interaktivních učebnic pro německý jazyk

Interaktivní učebnice dokáží velmi usnadnit práci učitele při výuce německého jazyka. Učitel nemusí s sebou nosit do hodiny videorekordér, kazetový přehrávač, mapy, CD nebo DVD, protože interaktivní učebnice zahrnuje všechny tyto komponenty v sobě. Každý text nabídne odkaz na příslušný obrazový materiál i materiál zvukový, který je ve výuce cizího jazyka obzvláště důležitý. Potřebujeme-li např. při výuce německých reálií pracovat pro větší názornost s mapou, jednoduše si do vyhledavače Google zadáme hledaný odkaz a máme mapu během chvílky na ploše interaktivní tabule.

---

³³ <http://ucebnice.fraus.cz/i-ucebnice/> [cit. 8. 4. 2010]

³⁴ <http://www.interaktivni-vyuka.cz/rozsireni/i-ucebnice/> [cit. 8. 4. 2010]

Jako první v České republice se interaktivními učebnicemi začalo zabývat nakladatelství Fraus (www.fraus.cz). V jeho nabídce i-učebnic najdeme Deutsch mit Max A1, Prima A1 a studio d.

Deutsch mit Max³⁵

Deutsch mit Max je interaktivní učebnice pro výuku druhého cizího jazyka v 7. – 9. ročnících základních škol nebo odpovídajících ročnících víceletých gymnázií. Odpovídá požadavkům stanoveným v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání, tj. cca 200 hodin výuky s cílem dosáhnout výstupní úrovně A1 podle SERR³⁶ pro jazyky. Jsou zde přehledně stanovené komunikativní cíle každé lekce a rovněž jsou rozvíjené všechny klíčové kompetence. Interaktivní učebnice Deutsch mit Max také usnadňuje práci s průřezovými tématy.

Je k dostání za 4 990 Kč a objednat lze na www.i-vyuka.cz.

K této učebnici existují i interaktivní cvičení ActivBoard 2009/1 a interaktivní cvičení SmartBoard 2009/1, obojí za 990 Kč. Objednat lze též na www.i-vyuka.cz.

Prima

Interaktivní učebnice Prima A1 verze 2009 je určena pro výuku němčiny jako druhého cizího jazyka a je k dostání za 4 990 Kč. Zakoupit lze na www.i-vyuka.cz.

Studio d

Interaktivní učebnice studio d A1 je připravována nakladatelstvím Fraus na jaro 2010. Tato interaktivní učebnice zvyšuje prostřednictvím multimédií motivaci a aktivitu žáků při výuce. Učitel má možnost na interaktivní tabuli pracovat podle svého vlastního uvážení s videonahrávkou, poslechovými cvičeními, ilustracemi, fotografiemi a dalšími výukovými objekty z učebnice.

---

³⁵ Zpracováno dle www.i-vyuka.cz [cit. 8. 4. 2010]

³⁶ SERR = Společný evropský referenční rámec. Jedná se o dokument Rady Evropy pro Evropské jazykové portfolio. Jedním z jeho cílů je pomoci popsat stupeň zvládnutí v jazyce vyžadovaný existujícími standardy, testy a zkouškami pomocí šestistupňové škály, a tím usnadnit vzájemné srovnávání různých kvalifikací. [cit. 10. 4. 2010 dle <http://www.fraus.cz/serr/>]

Dalšími producenty interaktivních učebnic v České republice jsou LANGMaster a Tobiáš.

LANGMaster – Němčina TANGRAM (kompletní kurz a studijní slovník Lexicon)³⁷

LANGMaster nabízí kompletní kurz němčiny, který je založen na učebnicích Tangram nakladatelství Hueber Verlag. Tento kurz němčiny byl upraven pro výuku pomocí počítače a byl rozšířen o další cvičení. Při výuce může učitel postupovat podle předem připraveného výukového plánu nebo podle vlastního uvážení vybírat lekce a jednotlivé stránky. Kurz spolupracuje s kvalitním německým slovníkem – klepnutím myši na neznáme slovíčko se toto slovíčko samo ve slovníku vyhledá. Je možné říci slovíčko i do mikrofonu a také se hned samo vyhledá. Součástí kurzu je aplikace rozpoznávání řeči IBM Via Voice, díky níž je možné ovládat řadu cvičení hlasem německými pokyny. Nezbytným prvkem je i technologie k nacvičení správné výslovnosti.

Kurz je dostupný ve verzi ke stažení za 1 599 Kč a v krabicové verzi za 2 699 Kč. Vše lze objednat na www.langmaster.cz.

LANGMaster – Němčina „Sprechen Sie Deutsch?“ (kurz pro začátečníky)

Jedná se o multimediální program pro výuku němčiny k prvnímu dílu učebnicové řady „Sprechen Sie Deutsch?“ Obsahuje články a cvičení převzaté z učebnice, ale i cvičení, která se v tištěné učebnici nevyskytují. Program je určen pro 2. stupeň ZŠ a pro 3. stupeň (gymnázia, SOŠ, SOU, VOŠ). Je k dispozici za 999 Kč na www.langmaster.cz.

Nakladatelství **Tobiáš** se zabývá především učebnicemi pro základní školy a zaměřuje se na děti se specifickými poruchami učení. Nabízí interaktivní cvičení pro začátečníky za 75 Kč. Zakoupit je lze na <http://www.tobias-ucebnice.cz>.

---

³⁷ Zpracováno dle www.langmaster.cz [cit. 11. 4. 2010]

4.2.3 Interaktivní cvičení

Interaktivní cvičení je možné spustit na všech typech interaktivních tabulí. Nejčastějšími typy interaktivních cvičení jsou:³⁸

- ✓ Přiřazování objektů (slovo nebo obrázek lze přetáhnout k jinému objektu).
- ✓ Odkrývání objektů (slovo nebo obrázek jsou skryty pod nějakým obrazcem).
- ✓ Dynamické aktivity.
- ✓ Vpisování či vkreslování, řešení otázek a úkolů.
- ✓ Postupné odkrývání objektu – stínování.

Didaktické funkce cvičení³⁹

Interaktivní cvičení plní tři důležité didaktické funkce, a to funkci výukovou, motivační a opakovací.

- ✓ Výuková funkce – zlepšení počítačové gramotnosti, žáci se hravou formou učí novým dovednostem.
- ✓ Motivační funkce – nové možnosti práce aktivizují činnost dětí (přiřazování, losování, odkrývání, vybarvování).
- ✓ Opakovací funkce – na konci tématu lze využít jedno cvičení jako společnou práci, v úvodu hodiny je rovněž možné připomenout znalosti a dovednosti získané v minulých hodinách.

Tato cvičení přivádí žáka k tabuli a převádí obsah tištěné učebnice do atraktivnější podoby. Řešení vyžadují od žáků činnost, jejímž prostřednictvím získávají znalosti a dovednosti a učitel získává rychlou zpětnou vazbu.

---

³⁸ Zpracováno dle <http://www.interaktivni-vyuka.cz/rozsireni/interaktivni-cviceni/> [cit. 11. 4. 2010]

³⁹ Zpracováno dle <http://www.interaktivni-vyuka.cz/rozsireni/interaktivni-cviceni/> [cit. 11. 4. 2010]

4.2.4 Materiály pro interaktivní výuku na internetu

Na internetu můžeme najít spoustu odkazů, které se věnují interaktivní výuce. Internetové stránky se však neustále aktualizují a dochází ke vzniku stránek nových, proto není možné udělat výčet všech dostupných odkazů. Uvedu zde tedy jen některé z nich. Tyto materiály lze stáhnout bezplatně a bez registrace. Dostupné materiály si může učitel uložit na svůj počítač a kdykoliv je bude mít k dispozici pro přípravu vyučovací hodiny.

<http://www.interdeutsch.de/>

Pod odkazem Studienbibliothek – Interaktive Übungen najdeme řadu cvičení pro začátečníky i pro studenty se středně pokročilými a pokročilými znalostmi. Na těchto stránkách je možné opakovat gramatiku, k dispozici jsou cvičení k fonetice a semantice, ale i křížovky a hry, které můžeme zařadit na konec vyučovací hodiny nebo po náročnější písemce.

<http://www.hueber.de/>

V sekci Deutsch als Fremdsprache – Downloads najdeme spoustu cvičení, která si můžeme vytisknout a použít ve výuce. Kromě gramatických cvičení jsou zde k dispozici i materiály k výuce německých reálií, jazykové hry, křížovky a texty k procvičování čtení.

<http://deutsch.zum.de/>

Tento portál nabízí příspěvky několika autorů k výuce němčiny jako cizího jazyka. Příspěvky se týkají gramatických cvičení, reálií, procvičování čtení, k dispozici jsou i nejrůznější pracovní listy, materiály k procvičení pravopisu a mnoho dalšího.

<http://www.schule-bw.de/>

Interaktivní cvičení a hry pro výuku němčiny. Tato cvičení jsou k dispozici v sekci – Unterricht – Fächer/Fächerverbünde - Deutsch.

<http://www.schubert-verlag.de/>

Na tomto portálu najdeme gramatická cvičení a pracovní listy rozdělené podle jednotlivých úrovní Evropského jazykového rámce.

<http://www.ralf-kinas.de/>

Tento portál nám poskytne mnoho gramatických cvičení, kvízů, testů, křížovek a textů k procvičení čtení.

<http://www.veskole.cz/>

Portál poskytuje podporu aktivním uživatelům interaktivních tabulí a moderních technologií ve výuce. Učitelé si zde mohou vyměňovat zkušenosti s interaktivní výukou a načerpat motivaci a inspiraci pro další rozvoj interaktivní výuky. K dispozici jsou zde různé zdroje materiálů pro interaktivní tabule. Součástí tohoto portálu je i přehled o různých školeních pořádaných na podporu práce s interaktivní tabulí.

<http://www.interakceprozkolu.kvalitne.cz/>

Na tomto odkaze je mnoho užitečných interaktivních materiálů pro výuku němčiny i angličtiny na základních školách.

<http://www.vyuka.jazyku.cz/>

Na tomto portálu se setkávají lidé, kteří mají co do činění s výukou cizích jazyků a nabýváním jazykových znalostí v praxi. Cílem tohoto portálu je představovat zajímavé lidi, metody a projekty, které chtějí podporovat výuku cizích jazyků.

4.3 Tandemové učení

Tandemové učení je zvláštní forma učení se jazykům. Je založené na komunikaci dvou partnerů s odlišným mateřským jazykem, kteří se chtějí navzájem učit jazyku toho druhého. Podmínkou tohoto partnerství je chtít se naučit jazyk druhého partnera a získat znalosti a zkušenosti o kultuře, zvycích a životě lidí v zemi, ve které žije tandemový partner. Jaký způsob a jakou metodu si partneři vyberou, záleží jen na nich a na jejich

vzájemné komunikaci a podpoře (upraveno dle GRÜNEROVÁ, HASSERT, 2000: 94 – 95).

Tento způsob učení se cizímu jazyku je spíše vhodný pro jednotlivce než pro celou třídu. Učitel však může pomoci danému zájemci o takovouto formu poznávání německého jazyka, a sice vyhledáváním partnera pro tandemové učení. Potom už samotná komunikace je soukromou záležitostí obou tandemových partnerů.

4.4 Partnerské třídy

Díky internetu získává osvojování si cizího jazyka nový rozměr. Prostřednictvím internetové služby e-mail si žáci mohou jednoduše, rychle a s minimálními náklady vyměňovat názory a zkušenosti se žáky po celém světě. Jedná se o další způsob komunikace v cizím jazyce, při které si žáci zdokonalují své jazykové znalosti.

Pokud má učitel zájem o to, aby si jeho žáci zdokonalovali jazykové znalosti tímto způsobem, musí nejdříve zvážit několik aspektů:

- ✓ Ujasnit si se svoji třídou, jestli o takovouto formu spolupráce má vážný zájem.
- ✓ Jak často budou komunikovat, jakým tématům se budou věnovat, a v jakém rozsahu bude korespondence probíhat (zda si budou vyměňovat jen dopisy, nebo i obrázky a zvuková data) (dle GRÜNEROVÁ, HASSERT, 2000: 91).

Dalším a posledním krokem je vyhledání partnerské třídy na internetu např. na <http://www.prag.diplo.de/>.

4.5 E-mailové projekty

Další možností, kterou internetová služba e-mail nabízí jsou e-mailové projekty. Podle úrovně jazykových znalostí mohou žáci navazovat kontakty s různými institucemi, mohou si vyměňovat informace a výsledky svých prací s ostatními studijními skupinami nebo si objednávat různé informační materiály. E-mailová komunikace je možná i na nízké jazykové úrovni, s většími jazykovými znalostmi lze však uskutečňovat rozsáhlejší projekty. Vše však závisí na dobré přípravě a organizaci, za kterou je zodpovědný učitel.

Podle GRÜNEROVÉ a HASSERTA (2000: 93) existují tři typy e-mailových projektů:

- ✓ Krátké e-mailové projekty na téma: škola, rodina, volný čas nebo záliby. Mohou být realizovány rychle s elektronickou partnerskou třídou a jsou nenáročné na čas. Cílem těchto krátkých e-mailových projektů je dozvědět se co nejvíce o partnerské třídě, jejím školním prostředí a okolí.
- ✓ Výměna informací spočívá v oboustranném zájmu. Vyskytují se zde témata: vzdělávací systém, vysněné zaměstnání, ale i témata z literatury, reálií, aktuální témata ze světa médií a další kreativní projekty jako např. společně psaný krátký příběh nebo krátké scénky pro divadelní vystoupení. Cílem je spolupráce obou tříd na jednom tématu.
- ✓ Tento stupeň společné komunikace vyžaduje nejpokročilejší znalost jazyka a obsahem komunikace jsou témata: sociální a politická a kulturní.

4.6 Výukový software

V dnešní společnosti, kterou větší či menší měrou ovládají informační a komunikační technologie, si moderní učitel nevystačí už jen s tištěnou učebnicí. Informačně a počítačově gramotný učitel umí kombinovat různé internetové zdroje, multimediální prostředky a výukový software pro smysluplné využití těchto pomocníků ve své hodině. Jak jsem se již zmínila, internetových zdrojů pro podporu výuky německého jazyka

existuje celá řada a je jen na učiteli, jak dokáže tyto zdroje aktivně vyhledávat a volit mezi nimi ty nejvhodnější. Nejinak je tomu i u výukového softwaru.

4.6.1 „Zarb“⁴⁰

„Zarb“ je program, který nabízí tvorbu pracovních listů, různých cvičení, testů pomocí nejrůznějších funkcí, které vycházejí ze známého a rozšířeného textového editoru Microsoft Word. „Zarb“ využil prostředí velmi známého Microsoft Word a přidal k němu další funkce a možnosti určené speciálně pro vzdělávací účely.

Aktuální software „Zarb 4.1“ obsahuje téměř 70 funkcí. Nebudu je zde jmenovat všechny, ale pokusím se vyjmenovat alespoň ty nejdůležitější a podle mého názoru nejvíce využitelné pro přípravy vlastních pracovních listů pro studenty.

- ✓ Funkce „Buchstaben“ – doplnění určitého písmena do vyznačených slov v textu.
- ✓ Funkce „Buchstabengruppen“ – doplnění určitých skupinek písmen do vyznačených slov v textu.
- ✓ Funkce „Wortanfang Wortende“ – doplnění 1-3 písmen na začátek nebo na konec slova.
- ✓ Funkce „Lücken“ – doplnění označených písmen nebo slov v textu.
- ✓ Funkce „Konjugation: Deutsche Verben“ – jednoduchá tvorba tabulky pro doplňování časování německých sloves v přítomném čase.
- ✓ Funkce „Starke Verben – Stammformen“ – tvorba tabulky na procvičení německých silných sloves.
- ✓ Funkce „Kreuzwörter“ – jednoduché vytvoření křížovky ze zadaného textu.
- ✓ Funkce „Krissskross“ – opět funkce na vytvoření křížovky z vyznačeného textu (studenti hledají schovaná německá slovíčka z textu v křížovce).
- ✓ Funkce „Wort/Text rückwärts mit/ohne Lücken“ – čtyři funkce pro vytvoření cvičení se zaměněným pořádkem slov nebo celých částí textu.

---

⁴⁰ Kapitola 4.6.1 zpracována dle <http://www.zarb.de/> [cit. 15. 4. 2010]

- ✓ Funkce „Satz schütteln“ – tato funkce náhodně přehází slova ve vyznačených větách a žák nebo student musí tato slova spojit do smysluplné věty podle německých pravidel pro skladbu věty.
- ✓ Funkce „Text schütteln“ – tato funkce přehází věty nebo celé odstavce textu v náhodném pořadí a úkolem je sestavit text dohromady tak, aby dával smysl.
- ✓ Funkce „Fehlertext“ – z označeného textu lze jednoduše vytvořit cvičení na hledání chyb v textu díky přeházení nebo výměně náhodně vybraných písmen.

Program „Zarb“ tedy pracuje se slovy, částmi textu nebo texty celými. Nejdříve učitel označí požadovanou část textu a posléze vybere funkci prostřednictvím symbolu na liště nástrojů podle toho, jaké cvičení má v úmyslu vytvořit.

Licence pro využívání tohoto programu pro malé školy (školy do 30 zaměstnaných učitelů) stojí 205 EUR, pro velké školy (od 31 zaměstnaných učitelů) 360 EUR.

Objednávkový formulář pro zakoupení výukového programu „Zarb“ v německé verzi je k dispozici na www.zybura.com. Pokud si tento program učitel bude chtít pro začátek alespoň vyzkoušet je na stránkách www.zarb.de k dispozici demo verze ke stažení, která má platnost 30 dnů.

Mě osobně tento program velmi nadchnul a sama jsem si vyzkoušela, jak je to opravdu jednoduché, připravit pro studenty zajímavá cvičení během pár minut. Podle mého názoru je tento program výtečným pomocníkem pro učitele němčiny, kteří si tak velmi mohou zkrátit čas při vytváření pracovních listů, ale i různých didaktických her a gramatických cvičení.

Myslím si, že by bylo vhodné nechat studenty samotné vyzkoušet si tento program v průběhu hodiny, aby se sami pokusili vytvořit nějaká cvičení a poznali, jaké možnosti jim tento program jako budoucím učitelům němčiny nabízí. Podle mého názoru by to pro studenty bylo velmi zajímavé, zábavné a především motivující.

4.6.2 „Lingofox“

„Lingofox“ je dalším výukovým softwarem, který je dle mého názoru a mých zkušeností při práci s ním, ještě o něco málo zdařilejší než výukový software „Zarb“. Z mého pohledu je práce s tímto softwarem jednodušší a vytvořené pracovní listy jsou pro studenty přehlednější. Samozřejmě je to jen mé subjektivní stanovisko a pro druhé může být názor zcela jiný. Pro vytvoření si vlastního názoru určitě doporučuji si oba dva výukové softwary vyzkoušet osobně a porovnat, se kterým z nich se pracuje lépe.

Jak jsem již zmínila, „Lingofox“ je výukový software, který pracuje na velmi podobném principu jako „Zarb“. Z libovolných textů, jazykových cvičení a pracovních listů lze vygenerovat během chvilky spousty nejrůznějších cvičení na procvičení gramatiky, slovní zásoby, pravopisu, větné skladby nebo porozumění textu. Různorodost cvičení, u kterých se meze kreativity nekladou, a která nabízejí nevyčerpatelné možnosti a jednoduché ovládání činí z tohoto programu nepostradatelného pomocníka každého učitele.

Vytvořit lze různé typy cvičení, např.:⁴¹

- ✓ Funkce „Lücke nach Wortart“ – u tohoto typu cvičení jsou vynechána slova určitého slovního druhu a žák musí doplnit správné slovo na správné místo v textu.
- ✓ Funkce „Wortendungen“ – u tohoto typu cvičení musí žáci doplnit koncovky slov.
- ✓ Funkce „Text schütteln“ – u tohoto typu cvičení jsou přeházené odstavce textu nebo samotné věty a žáci musí uspořádat odstavce nebo věty tak, aby celý text dával opět smysl.
- ✓ Funkce „Wortschlange“ – u tohoto typu cvičení jsou slova seřazená za sebou bez mezer a žáci musí najít správné hranice mezi slovy, rozpoznat tak dané slovo a mohou mimo jiné i určovat, zda slovo bude s počátečním malým nebo

---

⁴¹ Zpracováno dle www.lingofox.de [cit. 15. 4. 2010]

velkým písmenem.

- ✓ Funkce „Satzzeichen“ – u tohoto typu cvičení jsou z textu odstraněna všechna interpunkční znaménka a úkolem žáků je doplnit do textu správná interpunkční znaménka na odpovídající místo.
- ✓ Funkce „Kreuzworträtsel“ – u tohoto typu cvičení jsou vynechána určitá slova v textu, která musí žáci najít a doplnit do křížovky. Žáci tak musí rozpoznat význam slov a smysluplně je použít v kontextu.

Cena licence tohoto programu stojí 149 EUR (pro jeden počítač, např. v učitelském kabinetu) a 189 EUR (pro 4 a více uživatelů) a objednat lze na adrese www.lingofox.de.

4.6.3 „Profile deutsch“

„Profile deutsch“ je produktem nakladatelství Langenscheidt, který na konkrétních příkladech popisuje požadavky, které by měl žák zvládat v rámci osvojení si německého jazyka na jednotlivých úrovních podle Společného evropského referenčního rámce. Pro jednotlivé úrovně Evropského referenčního rámce jsou popsány dovednosti, slovní zásoba a gramatika, kterou by měli žáci ovládat na úrovni A1, A2, B1, B2, C1 a C2.

Musím, opět zcela subjektivně, konstatovat, že tento software je pro mě nejméně zajímavý a vyžaduje více času pro přípravu materiálů a ani jeho obsluha není dle mého názoru příliš jednoduchá. Tudiž pro začínající učitele, kteří teprve začínají prosazovat do svých příprav výukový software, může být jeho větší náročnost na obsluhu i čas odrazující.

Nicméně pro zkušenější pedagogy nabízí řadu možností, např.:⁴²

- ✓ Určit cíle vyučovací hodiny a úroveň znalostí žáků, kterou by měli disponovat.
- ✓ Vytvářet a kombinovat materiál pro výuku.

---

⁴² Zpracováno dle <http://www.goethe.de/> [cit. 15. 4. 2010]

- ✓ Doplnovat a rozšiřovat pracovní listy podle cílů výuky, probírané látky a učebních strategií.
- ✓ Plánovat výuku a následně hodnotit její průběh.
- ✓ Připravovat materiál pro testování a zkoušení.

Učitel může své žáky v hodině němčiny motivovat tím, že jim s pomocí „Profile deutsch“ vysvětlí na konkrétních příkladech, jaké znalosti německého jazyka budou mít na konci školního roku a mimo jiné tím žákům ujasní i cíle právě probíhající výuky v daném ročníku.

„Profile deutsch“ je k dostání za 48 EUR na stránkách nakladatelství Langenscheidt <http://www.langenscheidt.de/>.

4.6.4 „Redaktion D“

„Redaktion D“ je multimediální výukový kurz němčiny pro začátečníky. Tento program obsahuje 14 lekcí. Součástí programu jsou filmy z prostředí novinové redakce, kterými provází dva reportéři. Kromě toho zde najdeme mnoho interaktivních a multimediálních cvičení vztahující se ke každé jednotlivé lekci.

Žáci se postupně seznamují s německou gramatikou a naučí se reagovat v každodenních situacích, a to právě díky cvičením, které u nich rozvíjí jazykové dovednosti. Žáci zároveň procvičují i poslech, mluvení, čtení i psaní. Většina cvičení, která jsou součástí CD-ROMu se vztahuje právě k těmto filmovým příběhům a velká část z nich podává ihned zpětnou vazbu o správnosti řešení dané otázky. Vyskytují se zde otázky, jimiž si žáci procvičují porozumění textu hraného filmu, dále jsou zde gramatická cvičení, cvičení na procvičení si slovní zásoby a komunikačních situací vyskytujících se v určité kapitole. Součástí programu jsou také filmy vztahující se k německým reáliím a na ně navazující cvičení.

Program Redaktion D se skládá ze dvou dílčích kurzů, přičemž první z nich dovede studenty k úrovni A1 a druhý k úrovni A2 Evropského referenčního rámce.

Tento kurz je tedy určen těm, kdo chtějí získat základní povědomí o německém jazyce, obsahuje základy gramatiky, porozumění mluvenému i psanému textu, slovní zásobu vyskytující se v každodenních komunikačních situacích a informace týkající se německých reálií.

Verzi pro školy a univerzity je možné objednat na www.goethe.de nebo kontaktovat přímo Dr. Jörga Löschmann na e-mailové adrese loeschmann@goethe.de. Cena programu je závislá na počtu počítačů, na kterých bude program funkční. Do deseti počítačů je cena 250 EUR, do dvaceti počítačů je cena 450 EUR a cena nad dvacet počítačů není stanovena, je určena dohodou.

5 POČÍTAČ A UČITEL

5.1 Tvorba počítačové prezentace pro výklad hodiny

Každý výstup učitele před tabulí je jistou formou prezentace, přičemž černá tabule a křída jsou nejčastějšími nástroji učitele. Pro zvýšení interaktivity a názornosti výuky můžeme však využít prezentaci počítačovou, která nejenže zefektivní výklad, ale především pro žáky bude mnohem zajímavější. Musíme mít však na vědomí, že využití každého nástroje má své výhody i nevýhody.

Podle ROUBALA (2009: 262) má počítačová prezentace tyto výhody:

- ✓ Spojení textu s obrazem, zvukem i videoukázkami, žáci mají základní faktické informace navíc podložené obrázky a zvukem.
- ✓ Možnost opakovaného využití přípravy v různých třídách a ročnících.
- ✓ Možnost jednoduché úpravy a postupného vylepšování přípravy.
- ✓ Možnost zapojení žáků do přípravy na hodinu, prezentace mohou tvořit jako svoji samostatnou i skupinovou práci.
- ✓ Možnost zpřístupnění výukového objektu (přes web školy) žákům, kteří se nemohou zúčastnit vyučování.

Počítačové prezentace mají však podle ROUBALA (2009: 262) i svá rizika a úskalí:

- ✓ Realizace prezentace vyžaduje techniku (počítač + projektor), většinou je také nutné zatemnění místnosti, aby promítaná prezentace byla dobře viditelná.
- ✓ Načtení a spuštění prezentace může trvat několik minut, obzvláště je-li v počítačové učebně starší vybavení. Tato doba může potom v hodině chybět.
- ✓ Žáci mají tendenci sledovat promítané věci jako film v televizi, tedy bez vnímání obsahu.

Počítačové prezentace mohou učitelům sloužit jako efektivní nástroj pro jejich výuku, ale pro jejich tvorbu si učitelé musí osvojit určité znalosti a dovednosti. Pro tvorbu počítačové prezentace je nejvhodnější program Microsoft PowerPoint.

Prezentace se skládá z jednotlivých snímků, u kterých je možné libovolně měnit vzhled, volit různé barevné ladění podkladu snímků, ale i textu. Do vytvořené prezentace lze vkládat obrázky (vlastní nebo z webu), doplnit výklad schémata nebo zvýraznit důležité informace. Můžeme si i zvolit, jakým způsobem se budou jednotlivé snímky, ale i jednotlivé body textu prezentovat. Vhodná animace tak může naši prezentaci udělat pro žáky zajímavější a živější.

5.1.1 Zásady úspěšné prezentace

- ✓ Je vhodné si předem vyzkoušet dobu trvání prezentace. Vyhnete se tak překvapení, kdy naplánovaný výklad na deset minut potrvá polovinu hodiny.
- ✓ Je vhodné volit kontrastní barvy, aby prezentace byla dobře viditelná. Pozadí můžeme zvolit tmavší a text naopak světlejší, bude lépe čitelný, než tmavý text na světlém pozadí.
- ✓ Text by měl být napsán velkým písmem a nemělo by ho být na stránce příliš mnoho. Je vhodnější rozdělit text na více snímků, než přebytek informací na jednom snímku.
- ✓ Vložené obrázky musí být dostatečně velké.
- ✓ Je velmi vhodné používat grafy, schémata, nákresy a obrázky, protože obrazové informace se studentům lépe pamatují. Musí však být do prezentace umístěny smysluplně, ne samoúčelně.
- ✓ Počítačová prezentace by měla mít však i dobrý vzhled, neměli bychom tedy zapomínat ani na její grafickou úpravu (upraveno dle ROUBAL, 2009: 270).

Vytvořená vlastní prezentace pro výukovou hodinu bude zcela odpovídat našim potřebám a stanoveným cílům, které mají být v hodině dosaženy. Pro účely výuky se můžeme však pokusit najít vhodnou prezentaci na internetu, která by odpovídala námi

zvolenému tématu a tuto prezentaci můžeme dle svých potřeb jen poupravit nebo se jí alespoň inspirovat pro tvorbu prezentace vlastní.

5.2 Příprava výukových materiálů

Jak už jsem zmínila v kapitole 4.2.4, existuje na internetu spousta materiálů k interaktivní výuce. Interaktivní cvičení a práce s interaktivní tabulí se stávají součástí moderního vzdělávání a spojují rozvoj počítačové gramotnosti s rozvojem jazykových znalostí. Je tedy nanejvýše vhodné zařazovat do výuky i tyto nástroje. Pokud ve škole, ve které učíme, není k dispozici interaktivní tabule, můžeme výuku německého jazyka zpestřit tím, že si ke cvičením v klasické tištěné učebnici, připravíme vlastní pracovní listy pro studenty. Předpokladem je však vyučování v počítačové učebně, kde mají přístup k počítači jak učitel tak žáci.

I při přípravě výukových materiálů nám může být počítač, především tedy internet, velkým pomocníkem.

5.2.1 Učebnicový soubor „Sprechen Sie Deutsch? 2“ a internet

Učebnicový soubor „Sprechen Sie Deutsch? 2“ se skládá z vlastní žákovské učebnice, kazet nebo audio CD a knihy pro učitele. Součástí učebnice je pracovní sešit s klíčem, mapová příloha, přehled probrané gramatiky a slovník. Učebnicový soubor uvádí studenty do běžných životních situací a seznamuje je s reáliemi a sociokulturními aspekty německy mluvících zemí. Obsah učiva a jeho uspořádání, metody a formy práce umožňují dosažení úrovně B1 podle Společného evropského referenčního rámce.

Učebnice „Sprechen Sie Deutsch?“ je určena studentům gymnázií, jejichž cílem je praktické zvládnutí jazyka v běžných životních situacích. Protože tato učebnice nabízí moderní témata nejen z každodenního života, ale částečně i z literatury a německých reálií, je možné propojit výuku i s využitím materiálů na internetu. Můžeme tak do vyučovací hodiny zapojit i moderní technologie, tedy počítač s připojením na internet.

Podmínkou však je, abychom měli k dispozici počítačovou učebnu alespoň s jedním počítačem společným pro dva, nejvýše však pro tři studenty.

V této kapitole bych chtěla uvést vybrané internetové odkazy vhodné jako doplňující materiál k jednotlivým lekcím druhého dílu výše jmenované učebnice. Internetové odkazy jsou funkční ke dni 30. dubna, a protože se internetové stránky neustále aktualizují, nemusí být k pozdějšímu datu již k dispozici. Pro ukázkou jsem vybrala několik lekcí druhého dílu učebnice „Sprechen Sie Deutsch?“, a sice:

- ✓ Lekce 4: Orientierung in der Stadt: Ein Stadtrundgang durch Prag (předložky se 3. pádem, předložky se 4. pádem, předložky se 3. a 4. pádem, základní číslovky, řadové číslovky, směrová příslovce)
- ✓ Lekce 5: Wohnen (Wohnlage, Wohnformen): Und Ihre Meinung? (časování sloves v přítomném čase, způsobová slovesa a sloveso wissen, podmět man a es, infinitiv závislý na podstatném a přídavném jménu, infinitiv závislý na slovesu, es jako korelát, použití Platz, Stelle, Ort)
- ✓ Lekce 8: Sport: Die Welt des Sports (časové údaje, zájmenná příslovce, nepřímé otázky, přirovnávací způsobové věty, vedlejší věty účinkové, vztahné věty)
- ✓ Lekce 11: Landeskunde (Österreich): Die Republik Österreich stellt sich vor (zeměpisné názvy, jména obyvatel, přídavná jména odvozená od geografických názvů, skloňování zeměpisných názvů, další příklady slabého skloňování podstatných jmen, příčestí přítomné a minulé, zpodstatnělá přídavná jména a příčestí)
- ✓ Lekce 12: Gastronomie: Im Restaurant „Zur lustigen Witwe“ (označení míry, hmotnosti a množství po číslovkách, nulový člen u podstatných jmen, konjunktiv préterita a opisná forma würde + infinitiv, skloňování přídavných jmen po členu nulovém, zpodstatnělá přídavná jména a příčestí ve spojení s neurčitými zájmeny, nulový člen u podstatných jmen)
- ✓ Lekce 13: Landeskunde (Deutschland): Per Anhalter durch Deutschland (slovesa s neodlučitelnými a odlučitelnými předponami, vazby sloves, podstatných a přídavných jmen, zlomky, desetinná čísla, procenta, tvoření slov)

Lekce	Téma	Internetové odkazy
4	cestování	http://www.schubert-verlag.de/aufgaben/internetaufgaben/a2_internetaufgaben.htm http://www.hueber.de/sixcms/media.php/36/wuerfelspiel-wo-wohin.pdf
	předložky	http://www.saunalahti.fi/~michi1/uebungen/gra.htm#Artikelwörter http://www.mein-deutschbuch.de/lernen.php?menu_id=158 http://www.mein-deutschbuch.de/lernen.php?menu_id=167 http://www.daf-portal.de/uebungen/index.php?viewCat=2
	číslovky	http://www.vibelle.de/content/view/2916/670/1/2/ http://kidsnet.at/d_champions/grammatik/wortgrammatik/numerales/index.html http://www.schubert-verlag.de/aufgaben/uebungen_a1/a1_kap1_hoeren2.htm
	příslovce	http://www.germana.home.ro/hin.htm http://www.bss-b.de/DaF/adverbien.htm
5	bydlení	http://www.interdeutsch.de/Uebungen/Wortrix/moebel.html http://www.passwort-deutsch.de/lernen/band3/lektion15/aktivitaet05-1.htm http://www.passwort-deutsch.de/lehren/unterrichtsmaterial/www-recherchen/pdf/ir_l10.pdf http://www.nthuleen.com/teach/vocab/haus.html
	časování sloves	http://www.aufgaben.schubert-verlag.de/xg/xg01_03.htm http://vdeutsch.eduhi.at/daf_tibs/modul04/konjugation_rs.htm
	způsobová slovesa	http://www.bss-b.de/DaF/modalverben.htm http://www.schubert-verlag.de/aufgaben/uebungen_a2/a2_kap2_modalverben.htm http://vdeutsch.eduhi.at/daf_tibs/modul06/modalverben_ue.htm http://www.grammatiktraining.de/uebungen/modalverbsaetze.html
8	sport	http://www.interdeutsch.de/Uebungen/sport.htm http://www.uncg.edu/~lix/purc/NetzSpiegel/5Freizeit.html http://sport.t-online.de/
	čas	http://www.nthuleen.com/teach/vocab/zeit.html http://www.stufen.de/index.php?name=EZCMS&page_id=95&menu=1 http://vdeutsch.eduhi.at/daf_tibs/modul05/uhrzeit.htm
	zájmenná příslovce	http://www.dsporto.de/Ubungen/korrelatstart.htm http://www.saunalahti.fi/~michi1/uebungen/fragen.htm http://www.schubert-verlag.de/aufgaben/xg/xg08_09.htm
	vztažné věty	http://www.mein-deutschbuch.de/lernen.php?menu_id=146 http://www.passwort-deutsch.de/lernen/band3/lektion17/aktivitaet06.htm

		http://www.dsporto.de/Ubungen/relativ2.htm
11	Rakousko	http://www.passwort-deutsch.de/lernen/band3/lektion15/aktivitaet01-2.htm http://www.lexas.net/laender/europa/oesterreich/index.asp http://www.passwort-deutsch.de/lernen/band2/lektion7/aktivitaet08.htm http://www.hueber.de/sixcms/media.php/36/wien.pdf http://www.tyskopgaver.dk/tysktest16.htm
	zeměpisné názvy	http://www.saunalahti.fi/~pohalone/kompass3/3kmp7b.htm http://donnerwetter.kielikeskus.helsinki.fi/DVG/Subst/Subst-Uebungen/IVz-de/Subst_inhalt_de_GeogrN.htm http://www.iik.de/uebungen/uebungsseite/persoenliches/laender_1.htm
	příčestí přítomné a minulé	http://www.nemcina.org/data/e-learning/partizip_3.htm http://interdeutsch.de/Ubungen/partizip.htm http://www.nemcina.org/data/e-learning/partizip_1.htm
12	v restauraci	http://germanteaching.com/german-exercises/thematic-index/essen-im-restaurant/cafe---food-in-a-restaurant/cafe.html http://www.schubert-verlag.de/aufgaben/uebungen_a1/a1_kap4_hoeren2.htm http://pagesperso-orange.fr/collrehon.cdehling/ictavagnacco/Wiederholung_3/restaurant2.htm
	konjunktiv präterita a würde + infinitiv	http://www.interdeutsch.de/Ubungen/konjunktiv.htm http://www.mein-deutschbuch.de/lernen.php?menu_id=147 http://www.grammatiktraining.de/uebungen/konj2mc.html
	přídavná jména	http://www.dsporto.de/Ubungen/deklination16.htm http://www.dsporto.de/Ubungen/deklination21.htm
13	Německo	http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/de/ http://www.goethe.de/lhr/pro/lkd/dpo/Heft.pdf http://www.goethe.de/lhr/pro/lkd/dpo/Legende.pdf

5.3 Počítač pro testování

Moderní technologie nám nabízejí ještě mnohem širší využití. Nejenže díky nim můžeme připravovat počítačové prezentace pro výuku, vyhledávat nejrůznější cvičení a pracovní listy na internetu a tvořit různá gramatická cvičení pomocí výukových programů, ale pomocí počítače můžeme i zkoušet.

5.3.1 Multimice⁴³

Pomocí systému Multimice můžeme aktivně zapojit do výuky s počítačem všechny studenty i v učebnách, které nejsou vybaveny počítači. Důležité je, abychom v učebně měli alespoň jeden počítač nebo notebook a dataprojektor a samozřejmě systém Multimice. Tento systém umožňuje propojení většího počtu bezdrátových myši k jednomu počítači a taktéž interaktivní propojení řídicího počítače s datovým projektorem, pomocí něhož je přenášena výuka na plátno, popřípadě na interaktivní tabuli. Studenti tak mohou přímo z lavice plnohodnotně pracovat s výukovým softwarem, jako kdyby seděli přímo u počítače. Systém Multimice umožňuje učiteli zapojit do zkoušení všechny studenty najednou nebo vyvolat kohokoliv jednotlivě. Umožňuje tak učitelům efektivní a rychlé procvičování učiva se zapojením všech studentů a lehko tak ověří a vyhodnotí úroveň osvojení znalostí všech studentů.

Systém multimice také nabízí výukový modul, pomocí něhož si učitel může vytvořit vlastní testy. Ty může vytvořit přímo v systému Multimice nebo v softwaru EduBase, který je s Multimice propojen. Test spočívá v postupném zadávání otázek, na které žáci v určeném čase odpovídají. Všichni žáci odpovídají najednou prostřednictvím myši. Po skončení testování se ihned objeví vyhodnocení odpovědí jednotlivých studentů.

Systém Multimice je dle mého názoru velmi moderním nástrojem využitelným ve výuce nejen cizích jazyků. Pomůže zefektivnit a zkvalitnit výuku. Studenti jsou na jedné straně zábavnou formou zapojení do výuky s využitím počítače, čímž dojde i ke zvýšení jejich aktivity a motivace v hodině a na druhé straně tento systém ušetří učiteli čas při přípravě testů a výukových materiálů.

---

⁴³ Kapitola 5.3.1 zpracována dle <http://www.ppc-online.cz/index.php?object=General&articleId=83&menuId=7> [cit. 1.5.2010]

PRAKTICKÁ ČÁST

6 ZJIŠŤOVÁNÍ DOVEDNOSTÍ STUDENTŮ GERMANISTIKY V OBLASTI VYUŽÍVÁNÍ POČÍTAČŮ

6.1 Cíl výzkumné metody

Jedním z cílů této diplomové práce bylo zjistit, jaké dovednosti mají studenti germanistiky v oblasti využívání počítačů při studiu německého jazyka. Jaké mají znalosti v oblasti počítačové terminologie, jakým způsobem využívají internet ke zdokonalování znalostí německého jazyka, zda mají studenti germanistiky povědomí o výukových programech, a jestli jim studium na vysoké škole rozšířilo znalosti o možnostech využití počítače při výuce cizího jazyka.

Pro dosažení výsledků jsem použila metodu dotazníkového šetření, která byla prováděna v období od března do poloviny dubna 2010 se studenty germanistiky na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích.

6.2 Charakteristika a průběh dotazníkového šetření

Dotazování pro tento výzkum jsem realizovala na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích na Pedagogické fakultě. Šetření bylo prováděno u studentů s aprobací, v jejíž kombinaci byl jedním z předmětů německý jazyk. Vlastnímu šetření předcházelo oslovení pedagogů vybraných ročníků na Jihočeské univerzitě prostřednictvím e-mailu, ve kterém jsem je žádala o povolení vstupu do jejich vyučování, abych mohla provést požadovaný výzkum. Protože tato metoda byla neúspěšná a vyučující si nechtěli nechat zasahovat do hodiny, jsem zvolila metodu jinou a sice poslání dotazníků s prosbou o vyplnění samotným studentům elektronickou cestou. Dotazník jsem rozeslala na společné školní e-mailové adresy nemcinaobcanka@seznam.cz a stud@pf.jcu.cz. Ani tento způsob dotazování se však příliš neujal a zpět jsem obdržela pouhých pět

vyplněných dotazníků. Tento nedostatečný počet vrácených dotazníků může vypovídat o velmi nízké návštěvnosti společného školního e-mailu nebo o neochotě studentů k vyplňování obsáhlejšího dotazníku. Po tomto zjištění jsem tedy zvolila přímé oslovení samotných studentů na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích k vyplnění dotazníku. Tato metoda se nakonec jevila jako neúspěšnější.

Z celkového počtu 85 rozdaných dotazníků jsem jich zpět obdržela 45 a 5 dotazníků jsem získala elektronickou cestou. Celková návratnost dotazníků byla jen 53 %.

6.3 Metody a metodika šetření

Pro dosažení výtčených cílů mého výzkumného šetření jsem použila metodu dotazníkového šetření, která patří ke specifickým metodám v pedagogickém vědeckém výzkumu.

Dotazník je záměrně rozsáhlejšího charakteru, protože jsem se při výzkumu zaměřila na více oblastí ve využívání počítače při výuce a studiu německého jazyka. Dotazník jsem pro větší přehlednost rozdělila na čtyři části (A, B, C, D), z nichž každá je zaměřena na konkrétní tematickou oblast.

První část (A) se skládá z devíti otázek a zaměřuje se na zjištění konkrétních znalostí v oblasti počítačové terminologie a znalosti internetových odkazů vhodných pro osvojování si německého jazyka.

Druhá část (B) obsahuje pět otázek, které si kladou za cíl zjistit, jak často a k jakým účelům využívají studenti germanistiky počítač při studiu německého jazyka.

Třetí část (C) se zabývá vlastním zhodnocením a zdůvodněním tvrzení, zda je výuka německého jazyka za podpory počítače efektivnější. V této části je položeno sedm otázek.

V poslední, čtvrté části (D), je v sedmi otázkách zjišťováno, zda mají studenti učitelského oboru v plánu využívat při výuce německého jazyka přednosti počítače.

Celkem bylo v dotazníku formulováno 28 položek. Dotazník je kombinovaný a byly v něm kladeny jak otevřené tak uzavřené otázky.

Z dotazníkového šetření jsem získala informace o dovednostech studentů germanistiky v oblasti využívání počítačů, o způsobu využívání počítače při studiu cizího jazyka a o názoru studentů germanistiky na výuku německého jazyka podporovanou počítačem.

6.4 Stanovení hypotéz

K dosažení vytčených cílů jsem si stanovila následující hypotézy:

H 1: Předpokládám, že studenti germanistiky budou mít jen částečné povědomí o konkrétních pojmech počítačové terminologie. Domnívám se, že povědomí o konkrétním internetovém odkazu „Spomocníkúv odkazník“ bude velmi malé.

H 2: Předpokládám, že studenti germanistiky prvních, druhých a třetích ročníků budou méně informováni o možnostech využití počítače při studiu německého jazyka než studenti čtvrtých a pátých ročníků.

H 3: Předpokládám, že znalost výukových programů pro německý jazyk bude u studentů všech pěti ročníků minimální.

H 4: Předpokládám, že studenti germanistiky všech ročníků stráví na internetu za účelem výuky německého jazyka více než čtyři hodiny týdně.

H 5: Předpokládám, že studenti čtvrtých a pátých ročníků budou využívat možnosti počítače pro komunikaci s někým z německy mluvících zemí více než studenti prvních, druhých a třetích ročníků.

H 6: Předpokládám, že většina studentů všech pěti ročníků bude považovat výuku německého jazyka podporovanou počítačem za efektivnější.

H 7: Předpokládám, že většinová část studentů bude mít zájem navštěvovat seminář počítačem podporovaná výuka, aby si rozšířila své obzory v možnostech využívání počítače ke studiu i následné výuce německého jazyka.

H 8: Předpokládám, že tvorba cvičení pomocí výukových programů bude pro většinu studentů všech ročníků neznámou oblastí.

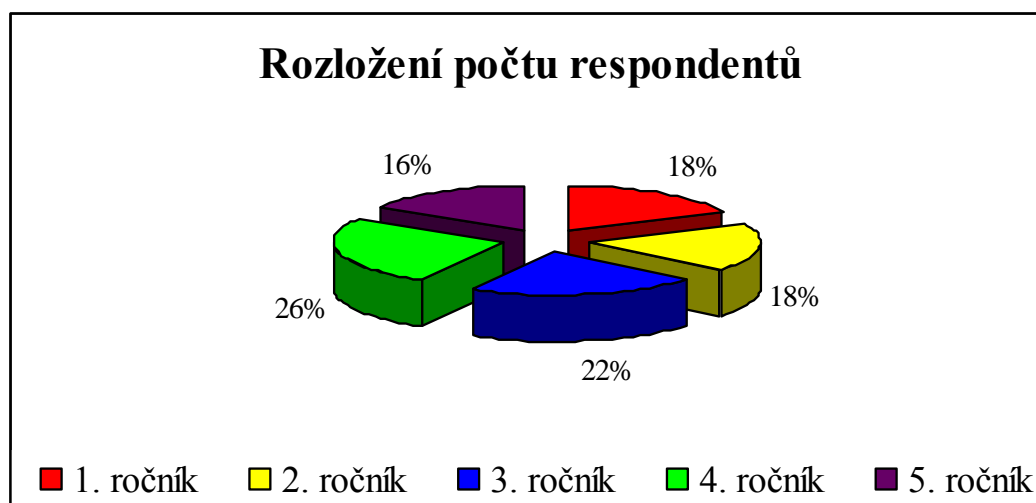
H 9: Předpokládám, že pro větší část studentů germanistiky bude počítač důležitou součástí výuky cizího jazyka.

H 10: Předpokládám, že podle většiny studentů germanistiky nemají pedagogové dostatečné pedagogické dovednosti pro práci s počítačem.

6.5 Výsledky dotazníkového šetření

Na začátku vyhodnocování všech dotazníků jsem si rozdělila počet respondentů z jednotlivých ročníků. Poté jsem rozdělila ročníky na nižší (první, druhý a třetí) a vyšší (čtvrtý a pátý), a to kvůli jednoduššímu zpracování zodpovězených otázek, ale i pro lepší orientaci v jednotlivých grafech a zpracovaných otázkách. Díky tomuto rozdělení, na nižší a vyšší ročníky, můžeme snadněji vypočítávat rozdíly, jak se mění názory, znalosti a dovednosti studentů v průběhu studia. U každé zpracované otázky jsou tedy uvedeny dva grafy – pro nižší a vyšší ročníky. Pro grafické znázornění jsem vybrala jen některé otázky, které se mi jevily pro znázornění důležité a lze na nich dobře vypočítávat rozdílné přístupy a znalosti mladších a starších studentů. Ostatní zjištěné odpovědi jsou též porovnány a vyhodnoceny slovní formou.

Graf č. 3 Rozložení počtu respondentů

Z celkového počtu 50 respondentů odpovídalo na otázky formulované v dotazníkovém šetření 18 % studentů prvního ročníku, 18 % studentů druhého ročníku, 22 % bylo respondentů ze třetího ročníku (dále jen nižší ročníky), ze čtvrtého ročníku vyplnilo dotazník 26 % dotázaných a z pátého ročníku 16 % dotázaných studentů (dále jen vyšší ročníky).

6.5.1 První část dotazníkového šetření (A)

Tato část dotazníku si vytkla za cíl zjistit na konkrétních otázkách znalosti studentů v oblasti počítačové terminologie, ale byly položeny i takové otázky, které vypovídají o orientaci studentů v prostředí internetu. Zjišťována byla i skutečnost, zda studenti pracují s nějakými konkrétními internetovými zdroji při studiu německého jazyka.

Otázky „Z čeho se skládá internetová adresa?“, „Co je URL?“, „Co znamenají domény sk, com, edu, org?“ a „Co je to Spomocníkův odkazník?“ patřily bezesporu k náročnějším otázkám, přesto jsem považovala za důležité je do první části dotazníku zařadit, abych zjistila, jak studenti znají konkrétní pojmy z oblasti počítačové terminologie. Ukázalo se, že nejobtížnější byla otázka „Co je to Spomocníkův odkazník“, na kterou odpověděli správně jen dva studenti z pátého ročníku. Druhou nejtěžší otázkou bylo pro studenty „Co je URL?“. Největší znalost se projevila opět u studentů z pátého ročníku. U studentů prvního ročníku naopak nebyla uvedena ani jedna správná odpověď. Na otázku „Co znamenají domény sk, com, edu, org?“ odpověděla většina studentů, i když někteří jen částečně. Deset studentů nevědělo, co jednotlivé domény znamenají. Nejvíce správných a úplných odpovědí se projevilo u studentů třetího ročníku. Otázka „Z čeho se skládá internetová adresa?“ se jevila jako nejjednodušší. Jen tři studenti neuvedli žádnou odpověď. Ostatní studenti uvedli vždy alespoň příklad bez popisu jednotlivých částí. Úplnou a správnou odpověď uvedlo 67 % studentů ze třetího a 63 % studentů z pátého ročníku. Nejméně správných odpovědí bylo zaznamenáno u studentů prvního ročníku.

Další otázky byly směřovány na orientaci studentů v prostředí internetu. Byly položeny následující otázky: „Jaké znáte internetové prohlížeče?“, „Znáte nějaké internetové adresy školských institucí důležitých pro pedagogy?“, „Kde na internetu najdete zdroje pro výuku německého jazyka?“ a „Jaké znáte programy zprostředkovávající komunikaci mezi lidmi po celém světě?“.

Z odpovědí na otázku „Jaké znáte internetové prohlížeče?“ vyplynulo, že studenti si často pletou internetový prohlížeč s internetovými portály (www.seznam.cz,

www.centrum.cz, www.yahoo.com). To se projevilo u studentů prvního ročníku. Nejvíce správných odpovědí uvedli studenti pátého ročníku, u kterých se prokázala znalost rozdílu mezi internetovým prohlížečem a portálem. Nejčastěji zmiňované prohlížeče byly Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google chrome, Safari a Opera.

Na otázku „Znáte nějaké internetové adresy školských institucí důležitých pro pedagogy?“ dokázali odpovědět nejlépe studenti ze čtvrtého a pátého ročníku. Nejčastější uváděná adresa byl odkaz Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy www.msmt.cz, další často uváděnou internetovou adresou bylo www.goethezentrum.cz. Tyto adresy uváděli nejvíce studenti nižších ročníků. U studentů vyšších ročníků se projevila větší znalost internetových portálů pro pedagogy. Uváděny byly adresy www.veskole.cz, www.rvp.cz, www.esicr.cz, www.uiv.cz.

Na otázku „Kde na internetu najdete zdroje pro výuku německého jazyka?“ odpověděla většina studentů všech pěti ročníků, že konkrétní internetové zdroje pro výuku německého jazyka neznají, ale když potřebují, vyhledají si je nejčastěji pomocí www.google.com nebo www.google.de. Pokud byly zmíněny konkrétní internetové zdroje, byly to především tyto: www.duden.de, www.nemcina-on-line.cz, www.dw-world.de, www.wikipedia.de, www.daf.de, www.gutenberg.de, www.goethezentrum.cz. Poslední otázkou v této části bylo „Jaké znáte programy zprostředkávající komunikaci mezi lidmi po celém světě?“. Tuto otázku jsem studentům položila na konci první části jednak pro odlehčení, ale také proto, aby se ukázalo, jaké sociální sítě využívají studenti nejčastěji. Touto otázkou se nenechal zaskočit ani jeden student a výčet sociálních sítí, které studenti znají a využívají je opravdu velký. Nejčastěji uváděným komunikačním prostředkem bylo icq, facebook a skype. Dále byly zmíněny další programy, a sice: meebo, mspace, twitter, qip, miranda, google talk, jabber nebo chat.

6.5.2 Druhá část dotazníkového šetření (B)

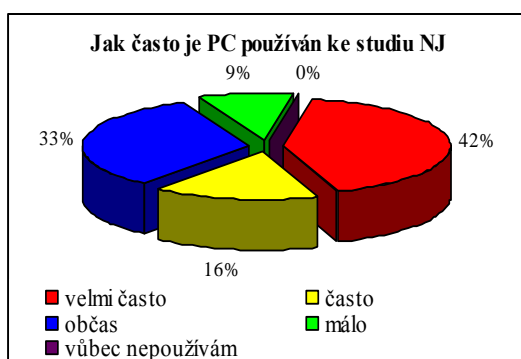
1B Využití PC ke studiu NJ

Tabulka č. 6 Jak často je používán PC ke studiu NJ

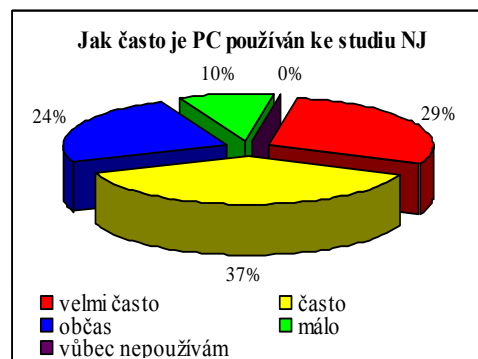
Počítač ke studiu NJ využívám...						
ročník	počet respondentů	velmi často	často	občas	málo	vůbec nepoužívám
1.	9	0	3	4	2	0
2.	9	1	1	5	2	0
3.	11	3	3	5	0	0
4.	13	4	4	4	1	0
5.	8	2	4	1	1	0

Graf č. 4 Jak často je používán PC ke studiu NJ

Nižší ročníky

Vyšší ročníky

Z grafického znázornění můžeme vyčíst, že nadpoloviční většina studentů nižších (58 %) i vyšších (66 %) ročníků odpověděla, že počítač ke studiu německého jazyka využívá velmi často a často. Zajímavé je, že 42 % studentů nižších ročníků využívá počítač ke studiu německého jazyka velmi často, oproti studentům z vyšších ročníků, kteří využívají počítač velmi často jen ve 29 %. I přesto mě toto zjištění mile překvapilo a myslím si, že vypovídá o skutečnosti, že využití počítače při osvojování si cizího jazyka se stává nezbytnou pomůckou a bezesporu přináší velký potenciál.

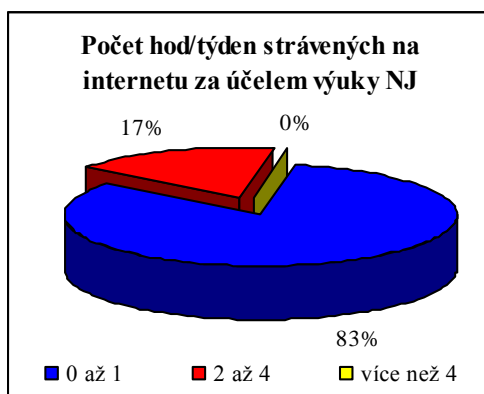
2B Použití internetu za účelem výuky NJ

Tabulka č. 7 Počet hod/týden strávených na internetu za účelem výuky NJ

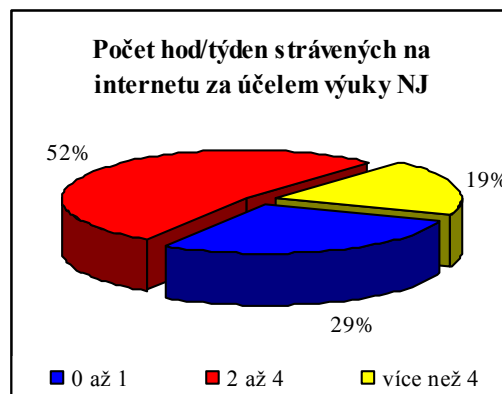
Kolik hodin týdně strávíte na internetu za účelem výuky NJ?				
ročník	počet respondentů	0 až 1	2 až 4	více než 4
1.	9	9	0	0
2.	9	7	2	0
3.	11	8	3	0
4.	13	3	8	2
5.	8	3	3	2

Graf č. 5 Počet hod/týden strávených na internetu za účelem výuky NJ

Nižší ročníky

Vyšší ročníky

Z grafického znázornění vyplývá, že 83 % studentů germanistiky nižších ročníků využívá internet za účelem výuky německého jazyka 0 až 1 hodinu týdně. To je podle mého názoru velmi nízký počet hodin za týden navzdory tomu, kolik možností prostředí internetu pro osvojování si jazyka nabízí. Lepší zjištění vyplynulo u studentů vyšších ročníků. 52 % dotázaných využívá možnosti internetu pro výuku německého jazyka 2 až 4 hodiny týdně. 19 % studentů z vyšších ročníků stráví na internetu za účelem výuky německého jazyka více než 4 hodiny. Z nižších ročníků tuto odpověď neudal žádný student. Tento výsledek může být způsoben větší znalostí internetových zdrojů pro výuku němčiny u studentů vyšších ročníků, ale i využitím internetu pro přípravu na vyučovací hodiny pro potřeby pedagogické praxe u studentů čtvrtých ročníků.

3B Komunikace přes internet

Tabulka č. 8 Komunikace pomocí internetu s rodilým mluvčím

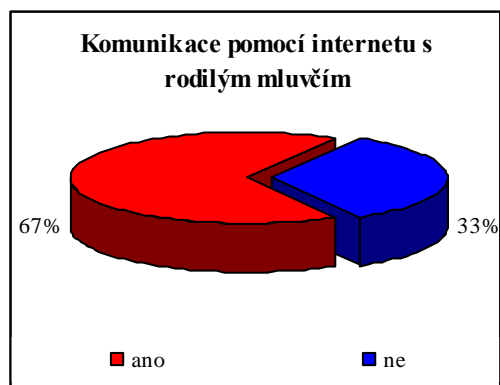
Komunikujete prostřednictvím počítače s někým z německy mluvících zemí?			
ročník	počet respondentů	ano	ne
1.	9	6	3
2.	9	2	7
3.	11	5	6
4.	13	7	6
5.	8	7	1

Graf č. 6 Komunikace pomocí internetu s rodilým mluvčím

Nižší ročníky

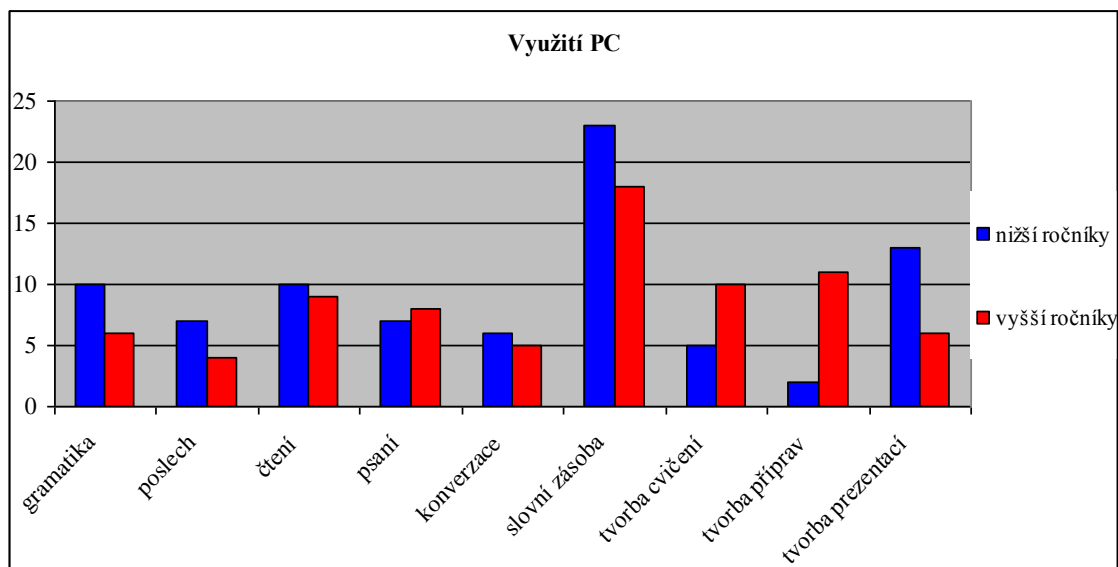
Vyšší ročníky

Na otázku „Komunikujete prostřednictvím počítače s někým z německy mluvících zemí?“ reagovalo kladně 45 % studentů nižších ročníků a 67 % studentů vyšších ročníků. Tento rozdíl může být zapříčiněn pokročilejší znalostí jazyka u studentů vyšších ročníků, ale i možností navázání kontaktu v zahraničí při studiu na univerzitách v Německu např. v rámci programu Erasmus. Komunikace s rodilým mluvčím je podle mého názoru důležitým prostředkem k rozšíření si slovní zásoby, ale i nacvičení poslechu, protože v hodinách německého jazyka k tomu nezbývá příliš mnoho času, v některých případech dokonce vůbec žádný. Počítač je v tomto směru dobrým pomocníkem, student dostává ihned zpětnou vazbu, může své chyby ihned napravit a uvědomit si tak gramatické souvislosti.

4B + 5B Využití PC ke zdokonalení dovedností, internetové zdroje

Graf č. 7 Využití PC ke zdokonalení dovedností

Z grafického znázornění je vidět, že studenti vyšších i nižších ročníků využívají možnosti počítače nejvíce ke zdokonalení slovní zásoby, přičemž studenti nižších ročníků si slovní zásobu pomocí počítače rozšiřují častěji. Může to být způsobeno větší neznalostí německé slovní zásoby. Velký rozdíl můžeme také vidět ve využití počítače pro tvorbu příprav na vyučovací hodinu. Z grafu vyplývá, že mnohem častěji využívají počítač pro tento účel studenti vyšších ročníků. Tuto skutečnost bych přisoudila potřebě tvorby příprav pro účely pedagogické praxe, kterou absolvují studenti ve čtvrtém ročníku. Naopak studenti nižších ročníků využívají možnosti počítače mnohem více pro tvorbu prezentací na vyučovací hodiny. Nemalý rozdíl můžeme spatřit i u tvorby cvičení. Pro tyto účely využívají možnosti počítače více studenti vyšších ročníků. Důvodem je větší znalost těchto programů u studentů vyšších ročníků, což také bylo zjištěno z dotazníkového šetření.

Na tuto otázku navazovala otázka další, která zjišťovala, jaké internetové adresy využívají studenti ke zdokonalení výše jmenovaných dovedností. Nejčastěji jmenovanými byly adresy www.wikipedia.de, www.duden.de, www.daf.de. Dále studenti využívají často internetové slovníky a odkazy na německá a rakouská periodika a rozhlas www.bild.de, www.antenne.de, www.orf.at, www.spiegel.de,

www.zeitung.de, www.welt.de a www.focus.de. Studenti z vyšších ročníků uvedli, že ke zdokonalení svých jazykových schopností využívají i výukové programy Zarb, Lingofox a Langmaster. Nejvíce studentů však uvedlo, že konkrétní adresy neznají a podle potřeby si je vyhledávají prostřednictvím odkazu www.google.com nebo www.google.de.

6.5.3 Třetí část dotazníkového šetření (C)

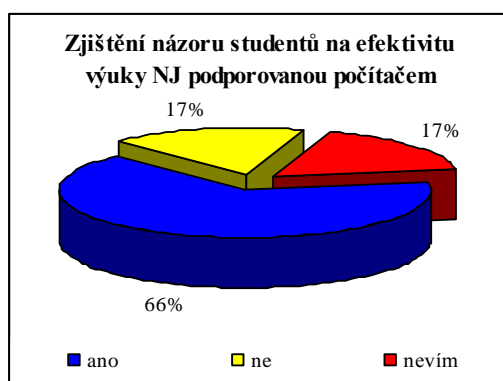
1C + 2C Efektivita výuky podporované PC, důvody

Tabulka č. 9 Zjištění názoru studentů na efektivitu výuky NJ podporovanou PC

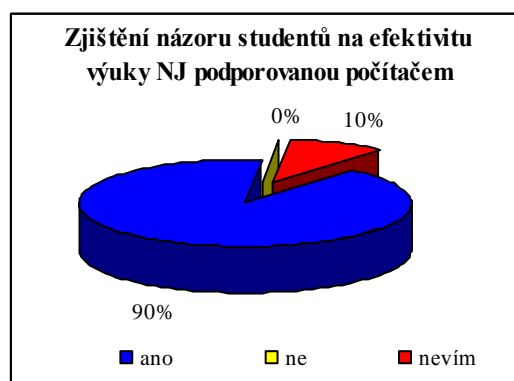
Myslíte si, že je pro studenty výuka německého jazyka za podpory počítače efektivnější?				
ročník	počet respondentů	ano	ne	nevím
1.	9	4	2	3
2.	9	6	2	1
3.	11	9	1	1
4.	13	12	0	1
5.	8	7	0	1

Graf č. 8 Zjištění názoru studentů na efektivitu výuky NJ podporovanou PC

Nižší ročníky

Vyšší ročníky

Mají-li být možnosti počítače ve výuce německého jazyka smysluplně využívány, měli by studenti učitelského oboru, tedy potenciální budoucí pedagogové, být přesvědčeni o efektivnosti výuky podporované počítačem.

Tato má domněnka se prováděným dotazníkovým šetřením potvrdila, neboť 90 % studentů čtvrtých a pátých ročníků je přesvědčeno o tom, že počítačem podporovaná výuka německého jazyka je mnohem efektivnější než klasická hodina s tištěnou učebnicí. I v nižších ročnících převládá názor, že výuka němčiny s podporou počítače je efektivnější, a to v 66 %. V nižších ročnících se však vyskytly i záporné odpovědi, které

uvedlo 17 % studentů. Tento závěr může vyplývat z toho, že studenti v prvním ročníku ještě nejsou seznámeni s klady, které počítač pro výuku němčiny nabízí.

Na následující otázku „Proč se Vám zdá výuka německého jazyka za podpory počítače efektivnější?“ byly uváděny nejčastěji následující odpovědi:

„Za důležité považuji využití internetu. Na německých stránkách se setkáme se současným, moderním a užívaným jazykem.“

„Mohu si pouštět videa a filmy v originálním znění a odposlouchat tak správnou německou výslovnost.“

„Mohu si číst aktuální německé zprávy a noviny na internetu, které jsou snadno dostupné, dozvědět se spoustu informací o německy mluvících zemích a navíc si rozšířím slovní zásobu.“

„Na internetu najdu spoustu materiálů pro výuku, mnoho zajímavých a originálních cvičení. Internet je výborný prostředek k výuce gramatiky. Cvičení si mohu ihned zkontrolovat a opravit. Cvičení si tak mohu snadno dělat i doma.“

„Výuka německého jazyka podporovaná počítačem je zajímavější, atraktivnější, děti více baví, protože rády používají počítač. Výuka je rychlejší, efektivnější, názornější, pestrá, více žáky motivuje a upoutá jejich pozornost.“

„Díky počítači se stává příprava vyučovacích hodin snadnější.“

„Programy, hry, internet učiní hodinu zábavnější, žáci jsou více motivováni k učení a zapojují při učení více smyslů. Žáci se učí hrou a látka je pro ně díky obrázkům a videím lépe pochopitelná.“

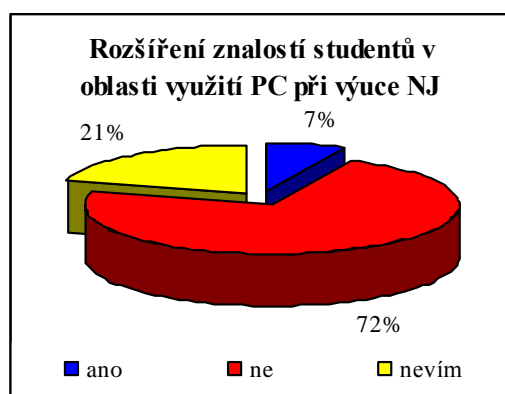
3C + 4C Rozšíření znalostí na VŠ, ve kterých disciplínách

Tabulka č. 10 Rozšíření znalostí studentů v oblasti využití PC při výuce NJ

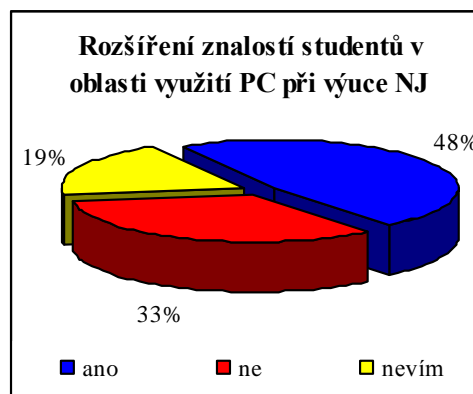
Rozšířilo Vám studium na VŠ možnosti využití PC při výuce NJ?				
ročník	počet respondentů	ano	ne	nevím
1.	9	2	5	2
2.	9	0	7	2
3.	11	0	9	2
4.	13	6	5	2
5.	8	4	2	2

Graf č. 9 Rozšíření znalostí studentů v oblasti využití PC při výuce NJ

Nižší ročníky

Vyšší ročníky

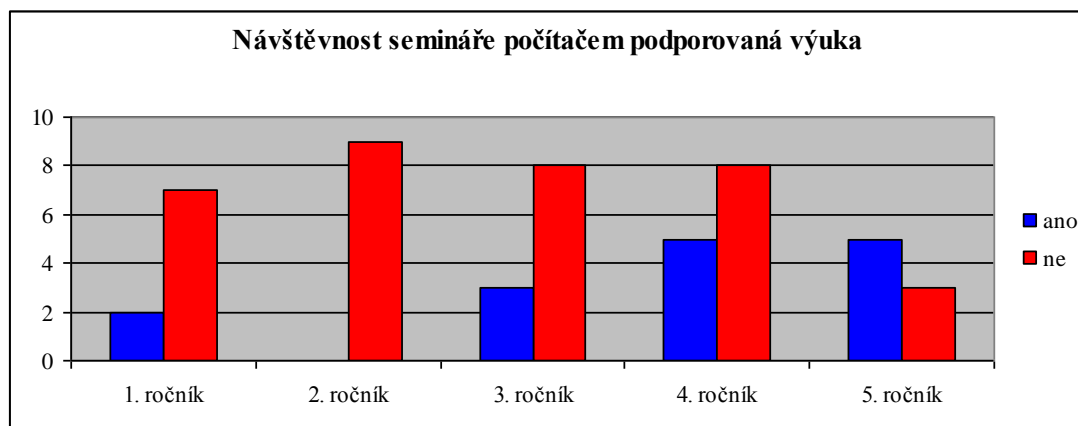
Z grafického znázornění je zřejmé, že 48 % studentů vyšších ročníků si v rámci studia na vysoké škole rozšířilo své znalosti v oblasti využití počítače při výuce německého jazyka. Oproti tomu 72 % studentů nižších ročníků odpovědělo, že jim studium na vysoké škole nepřineslo žádné znalosti v oblasti využití počítače ve výuce němčiny. To je velké procento studentů nižších, tedy prvních, druhých a třetích, ročníků, které by mohlo být způsobeno velmi nízkou dotací hodin v rámci volitelných předmětů zabývajících se touto problematikou. Je však vidět, že v průběhu studia dochází k rozvoji těchto znalostí a studenti mají zájem o nový rozměr výuky.

Na otázku „Ve kterých disciplínách jste si rozšířili své znalosti v oblasti využívání počítačů?“ byly uváděny – didaktika německého jazyka, počítačem podporovaná výuka a cvičení z německého jazyka.

5C + 6C Návštěvnost semináře počítačem podporovaná výuka, důvody

Graf č.10 Návštěvnost semináře katedry germanistiky–počítačem podporovaná výuka

U tohoto grafického znázornění jsem záměrně nerozdělovala studenty na nižší a vyšší ročníky. Můžeme zde vidět, že pouze u dotázaných studentů pátého ročníku převažuje počet těch, kteří seminář počítačem podporovaná výuka navštěvovali. Překvapující se může zdát, že žádný student z druhého ročníku seminář nenavštěvoval, ale důvodem je zřejmě to, že seminář byl v akademickém roce 2009/2010 zrušen, jak odpovídala většina studentů, která seminář počítačem podporovaná výuka ještě nenavštěvovala. Dalšími důvody, proč studenti tento volitelný předmět neabsolvovali, jsou – nevyhovující do rozvrhu, plná kapacita, neinformovanost a nevědomost o tom, že takovýto seminář existuje.

Na otázku „Co Vás vedlo k tomu, že jste si zapsali seminář počítačem podporovaná výuka?“ odpovídali studenti následovně:

„Zvědavost a snaha dozvědět se nové možnosti práce s počítačem ve výuce.“

„Zajímavá práce s interaktivní tabulí, seznámení s programy Zarb atd.“

„Dobré reference od kolegů.“

„Zvědavost.“

„Chtěla jsem si rozšířit znalosti v této oblasti.“

„Chtěla jsem se naučit používat nové programy, umět různé „fígle“.“

Většina studentů, která ještě seminář počítačem podporovaná výuka nenavštěvovala, by ráda tento předmět ještě absolvovala, a to z těchto důvodů:

„Jedná se o zábavnější formu výuky.“

„Chtěla bych si rozšířit dovednosti a znalosti v oblasti využívání počítače ve výuce německého jazyka. Přináší to nové možnosti a mnoho materiálů pro výuku.“

„Chtěla bych umět využít možnosti, které internet nabízí, rozšířit si znalosti o různých internetových stránkách, které by se mi mohly hodit při budoucí výuce.“

„PC je v dnešní době ve výuce nezbytné.“

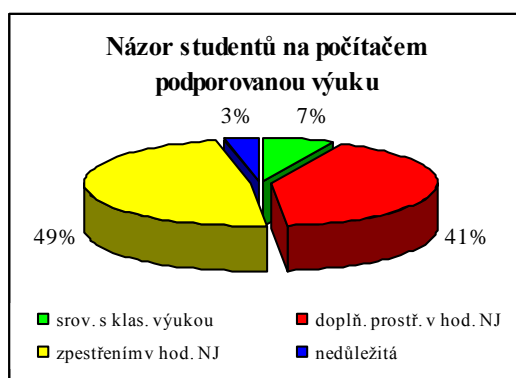
7C Názor na počítačem podporovanou výuku

Tabulka č. 11 Názor na počítačem podporovanou výuku

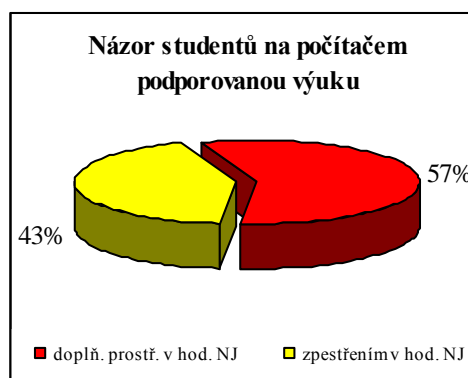
Počítačem podporovaná výuka je podle mého názoru:					
ročník	počet respondentů	srov.s klas. prezenč. výuk.	doplň. prostř. v hod. NJ	zpestřením v hod. NJ	nedůležitá
1.	9	0	3	6	0
2.	9	0	3	6	1
3.	11	2	6	4	0
4.	13	0	9	6	0
5.	8	0	4	5	0

Graf č. 11 Názor na počítačem podporovanou výuku

Nižší ročníky

Vyšší ročníky

I přesto, že 72 % studentů nižších ročníků tvrdí, že jim studium na vysoké škole nerozšířilo znalosti ve využívání počítače při výuce německého jazyka, převažuje u většiny studentů názor, že počítačem podporovaná výuka je doplňujícím prostředkem v hodinách německého jazyka (toto tvrzení převládá u studentů vyšších ročníků) nebo je zpestřením klasické výuky (49 % studentů nižších ročníků zastává tento názor). 3 % studentů nižších ročníků uvedla, že počítačem podporovaná výuka je pro vzdělávání nedůležitá. S tímto tvrzením se však neztotožňují. Zajisté není účelné ani smysluplné používat počítač ve výuce za každou cenu, ale myslím si, že tento prostředek dokáže studentům velmi pomoci při osvojování si německého jazyka, ať už se jedná o čtení novin a zpráv na německých internetových stránkách, o poslech, o komunikaci s rodilým mluvčím nebo o vytváření příprav vyučovací hodiny pro potřeby pedagogické praxe.

6.5.4 Čtvrtá část dotazníkového šetření (D)

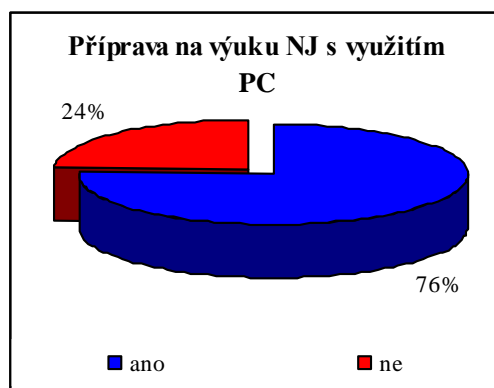
1D + 2D Příprava na vyučovací hodinu s PC, možnosti

Tabulka č. 12 Příprava na výuku NJ s využitím PC

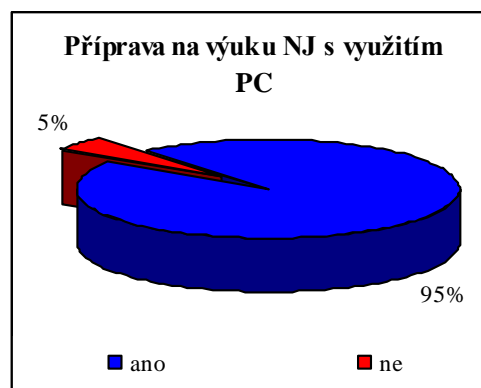
Plánujete při přípravě na výuku NJ využívat PC jako budoucí učitelé?			
ročník	počet respondentů	ano	ne
1.	9	8	1
2.	9	6	3
3.	11	8	3
4.	13	12	1
5.	8	8	0

Graf č. 12 Příprava na výuku NJ s využitím PC

Nižší ročníky

Vyšší ročníky

Otázku „Plánujete při přípravě na výuku německého jazyka využívat počítač jako budoucí učitelé?“ jsem zvolila záměrně proto, abych zjistila, jaká část studentů je vůbec odhodlána po vystudování učitelského oboru učit. Myslím si, že v dnešní době se velmi málo mladých lidí po vystudování pedagogické fakulty uchází o místo učitele/učitelky, a proto základní i střední školy jsou postiženy nedostatkem kvalifikovaných učitelů cizích jazyků. Ti disponují právě novými poznatky v oblasti vzdělávání a mohou se tak zasadit o nasazení moderních technologií do výuky. K mému překvapení větší část dotázaných studentů (76 % z nižších ročníků a 95 % z vyšších ročníků) plánuje dát se po studiu na učitelskou dráhu a využívat moderní technologie ve výuce němčiny.

Studenti by při přípravě vyučovací hodiny pomocí počítače využívali nejčastěji tvorbu prezentací a tvorbu cvičení prostřednictvím výukových programů. Ve velké míře by do své výuky zapojovali poslech, využívali by počítač k přípravě testů a prostředí internetu k přípravě autentických textů. Dále studenti uváděli, že by prostřednictvím počítače hledali nejrůznější informace týkající se interaktivní tabule.

3D + 4D Znalost výukových programů

Tabulka č. 13 Znalost výukových programů pro tvorbu cvičení

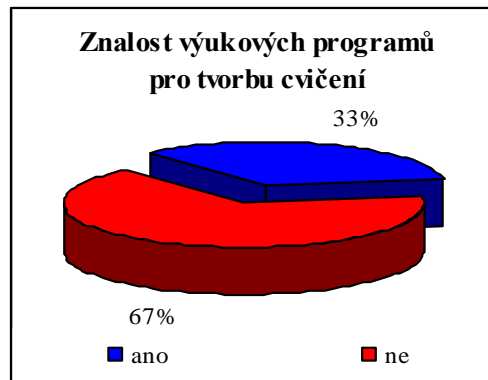
Znáte nějaké výukové programy pro NJ týkající se tvorby cvičení?			
ročník	počet respondentů	ano	ne
1.	9	0	9
2.	9	0	9
3.	11	1	10
4.	13	6	7
5.	8	1	7

Graf č. 13 Znalost výukových programů pro tvorbu cvičení

Nižší ročníky

Vyšší ročníky

Z grafického znázornění je vidět, že výukové programy týkající se tvorby cvičení zná jen velmi málo studentů. V nižších ročnících je to dokonce 97 % studentů, kteří nemají žádné povědomí o těchto programech. Ve vyšších ročnících alespoň 33 % studentů zná některé výukové programy pro tvorbu cvičení, nejčastěji jsou s těmito programy seznámeni ve volitelném semináři počítačem podporovaná výuka.

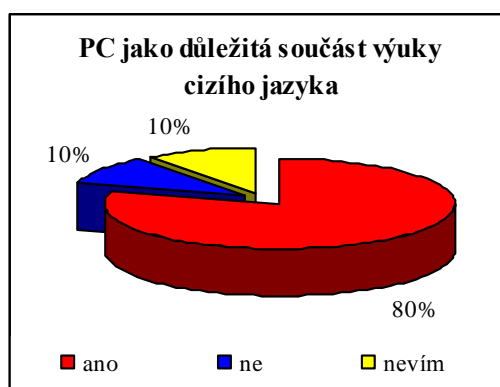
5D PC jako součást výuky cizího jazyka

Tabulka č. 14 PC jako důležitá součást výuky cizího jazyka

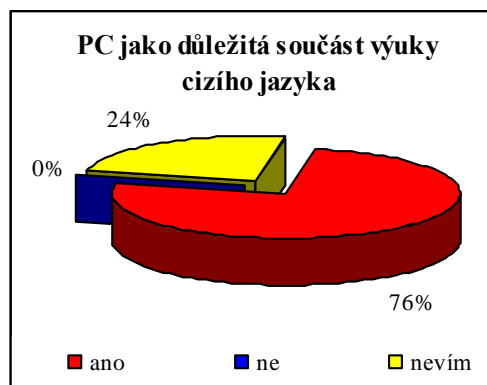
Myslíte si, že počítač je důležitou součástí výuky cizího jazyka?				
ročník	počet respondentů	ano	ne	nevím
1.	9	7	2	0
2.	9	6	1	2
3.	11	10	0	1
4.	13	10	0	3
5.	8	6	0	2

Graf č. 14 PC jako důležitá součást výuky cizího jazyka

Nižší ročníky

Vyšší ročníky

Velká část studentů vyšších i nižších ročníků uvádí, že počítač hraje ve výuce cizích jazyků důležitou roli. V tomto směru se názory studentů ze všech pěti ročníků shodují.

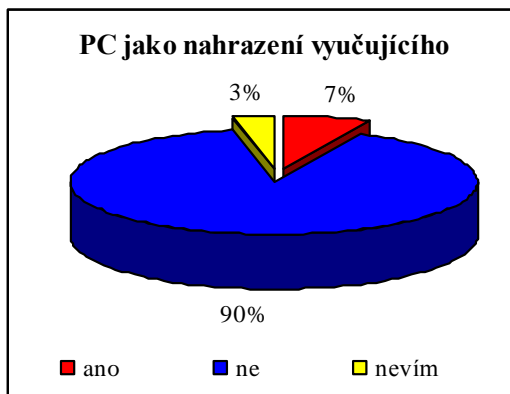
6D PC jako náhrada vyučujícího

Tabulka č. 15 PC jako nahrazení vyučujícího

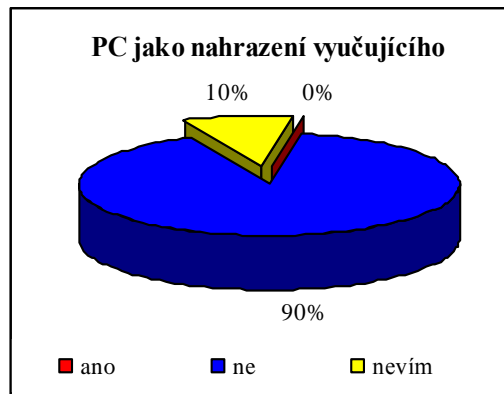
Myslíte si, že počítač může nebo by mohl nahradit vyučujícího?				
ročník	počet respondentů	ano	ne	nevím
1.	9	0	9	0
2.	9	1	8	0
3.	11	1	9	1
4.	13	0	12	1
5.	8	0	7	1

Graf č. 15 PC jako nahrazení vyučujícího

Nižší ročníky

Vyšší ročníky

I u otázky „Myslíte si, že počítač může nebo by mohl nahradit vyučujícího?“ můžeme vidět shodu v odpovědích respondentů. 90 % studentů z nižších i vyšších ročníků uvádí, že počítač nemůže ve výuce nahradit samotného vyučujícího. S tímto názorem souhlasím, neboť pedagog má podle mého názoru ve vyučovacím procesu nezastupitelnou roli.

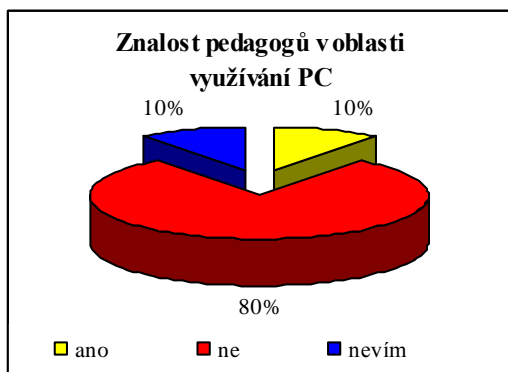
7D Znalost pedagogů v oblasti využívání PC

Tabulka č. 16 Znalost pedagogů v oblasti využívání PC

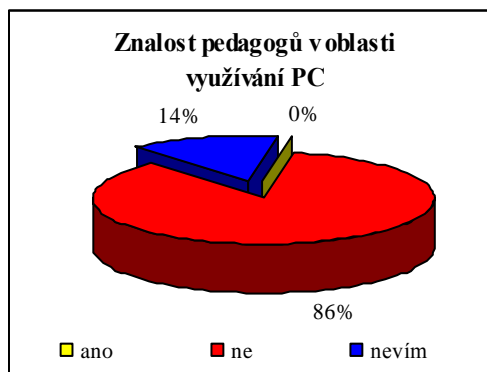
Myslíte si, že dnešní pedagogové mají dostatečné pedagogické dovednosti pro práci s PC?				
ročník	počet respondentů	ano	ne	nevím
1.	9	1	7	1
2.	9	2	7	0
3.	11	0	9	2
4.	13	0	13	0
5.	8	0	5	3

Graf č. 16 Znalost pedagogů v oblasti využívání PC

Nižší ročníky

Vyšší ročníky

Poslední otázkou v dotazníkovém šetření bylo zjištění názoru studentů na dostatečné pedagogické dovednosti pro práci s počítačem u dnešních pedagogů. Jak můžeme vidět z grafického znázornění, opět zde došlo ke shodě dotázaných respondentů. 80 % studentů nižších ročníků a 86 % studentů vyšších ročníků uvádí, že dle jejich názoru dnešní pedagogové nedisponují dostatečnými znalostmi v oblasti využívání počítače při výuce. K tomuto názoru se přikláním, i když si myslím, že situace se může v dalších letech zlepšit, pokud budou mít studenti chuť učit a zavádět do vyučovacího procesu informační a komunikační technologie, a pokud jejich starší kolegové budou dostatečně informováni o pozitivním využití moderních technologií ve výuce německého jazyka a oni sami se budou chtít dále vzdělávat v této oblasti. Seminářů a školení pro pedagogy týkající se této problematiky v poslední době přibývá a i starší pedagogové tak mají možnost seznámit se s novými trendy ve výuce a využít je poté ve vlastních hodinách.

6.6 Porovnání hypotéz se skutečností

Na začátku dotazníkového šetření jsem si stanovila celkem 11 hypotéz. Jak se z výsledných odpovědí respondentů ukázalo jen jedna z nich nebyla potvrzena. Domnívala jsem se, že studenti germanistiky stráví na internetu za účelem výuky německého jazyka více než čtyři hodiny týdně. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 83 % studentů nižších ročníků stráví na internetu za účelem výuky německého jazyka

jen 0 až 1 hodinu týdně a jen 52 % studentů využívá internet 2 až 4 hodiny týdně. Je však zřejmé, že studenti nižších ročníků využívají počítač ke studiu německého jazyka velmi často, což uvedlo 42 % dotázaných a 16 % uvedlo, že počítač využívá často. Jak se také z dotazníkového šetření ukázalo, studenti nižších ročníků nevyužívají příliš prostředí internetu, ale počítač využívají ve velké míře k rozšíření slovní zásoby a tvorbě prezentací. Naopak studenti vyšších ročníků využívají počítač častěji k tvorbě cvičení. O výukových programech týkajících se tvorby cvičení mají také větší povědomí, než studenti nižších ročníků.

90 % studentů vyšších ročníků a 66 % studentů nižších ročníků uvedlo, že počítačem podporovaná výuka německého jazyka je mnohem efektivnější, než klasická výuka a k mému překvapení 76 % studentů nižších ročníků a 95 % studentů vyšších ročníků chce po absolvování vysoké školy učit a využívat moderní a informační technologie ve své vlastní výuce. To je dle mého názoru velmi pozitivní zjištění, protože v současném školství chybí mladí učitelé, kteří disponují novými znalostmi v oblasti využití počítače ve výuce a měli by dostat možnost je uplatnit ve své profesi. Nejsm toho názoru, že počítač by měl být hlavní součástí výuky německého jazyka a být nasazován do vzdělávání za každou cenu. Pokud však učitel disponuje potřebnými znalostmi a dovednostmi pro práci s počítačem, a k tomu má schopnost učinit látku pro žáky prostřednictvím počítače zajímavější a atraktivnější, může se stát počítač jeho dobrým pomocníkem. V dnešní společnosti, která klade důraz na informační a počítačovou gramotnost, je více než žádoucí, vést žáky k tomu, aby uměli počítač smysluplně využívat a orientovat se v nepřeberném množství informací.

Studenti germanistiky shledávají počítačem podporovanou výuku německého jazyka za atraktivnější, efektivnější, zábavnější a pro žáky více motivující. Sami by ve své výuce chtěli počítač využívat, protože jim může ulehčit práci při tvorbě příprav, mohou tvořit prezentace na dané téma nebo prezentovat novou gramatiku. Mohou využívat autentické texty z internetu, články z novin a časopisů. Prostřednictvím výukových programů mohou tvořit různá gramatická cvičení, ale i hry pro zpestření výuky. U studentů se také projevil zájem o interaktivní tabuli.

Výsledky zjištění ukazují, že:

- ✓ Hypotéza č. 1 byla potvrzena.
- ✓ Hypotéza č. 2 byla potvrzena.
- ✓ Hypotéza č. 3 byla potvrzena.
- ✓ Hypotéza č. 4 nebyla potvrzena.
- ✓ Hypotéza č. 5 byla potvrzena.
- ✓ Hypotéza č. 6 byla potvrzena.
- ✓ Hypotéza č. 7 byla potvrzena.
- ✓ Hypotéza č. 8 byla potvrzena.
- ✓ Hypotéza č. 9 byla potvrzena.
- ✓ Hypotéza č. 10 byla potvrzena.

Se samotnými výsledky dotazníkového šetření jsem spokojena. S jeho průběhem však už méně vzhledem k velmi nízkému procentu vrácených dotazníků.

6.7 Závěrečná doporučení

Jak prováděné dotazníkové šetření prokázalo, mají studenti germanistiky na Jihočeské univerzitě zájem o zavádění moderních technologií do výuky a sami zastávají názor, že počítačem podporovaná výuka němčiny je mnohem efektivnější a pro žáky více motivující. Vzhledem ke stále se vyvíjejícímu trendu zavádění počítačů do vzdělávání jsem s těmito výsledky velmi spokojena. Chtěla bych však na tomto místě shrnout ještě několik doporučení, které by mohly vést k dalšímu zlepšení znalostí budoucích učitelů němčiny v oblasti využívání počítače při své výuce.

Asi nejdůležitějším a nejefektivnějším krokem ke zlepšení by byla větší hodinová dotace v rámci volitelných, popř. povinně volitelných předmětů, které by se zabývaly právě problematikou zapojení počítače do výuky němčiny. Dalším krokem by mohlo být zařazení tohoto tématu do hodin německého jazyka, jako jsou např. didaktika němčiny nebo praktická cvičení. Tuto variantu však považuji za velmi krajní, protože

v samotných těchto dvou předmětech se vyskytují mnohem důležitější témata, která jsou třeba se studenty probrat a samozřejmě by pak nezbývalo příliš mnoho času na ukázání zajímavých možností využití počítače v hodinách němčiny a tato oblast by se stávala pouze doplňkovou.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že studenti mají zájem o nový rozměr výuky a rádi by navštěvovali semináře zaměřené na počítačem podporovanou výuku němčiny. Proto si myslím, že kdyby došlo ke zvýšení počtu hodin volitelných předmětů, byl by i velký zájem ze strany studentů a semináře by se určitě zaplnily.

7 PRAKTICKÉ UKÁZKY VYUŽITÍ POČÍTAČE PŘI PROFESNÍ PŘÍPRAVĚ UČITELE NĚMČINY

7.1 Tvorba cvičení pomocí programů „Zarb“ a „Lingofox“

Tato kapitola uvádí několik příkladů, které ukazují, jakým způsobem je možné využít možnosti počítače při přípravě nejrůznějších cvičení. Jsou zde uvedena vybraná gramatická cvičení vytvořená pomocí výukových programů „Zarb“ a „Lingofox“, které je možné vytisknout a následně použít ve výuce.

Programy „Zarb“ a „Lingofox“ jsem si vybrala proto, že jsou z mého pohledu jednoduché na ovládání a velmi mohou pedagogům usnadnit např. přípravu testů, prověřovacích písemek, pracovních listů, gramatických cvičení a křížovek. Oba dva programy nabízejí velmi podobné formy cvičení, které lze bez problému uložit do svého počítače, vytisknout a použít v hodině nebo je studentům zadat jako domácí cvičení.

7.1.1 Deutsche Bräuche: Karneval

1. Ukázka cvičení

V této části ukážu možnost vytvoření křížovky pomocí programu „Lingofox“. Při tvorbě křížovky jsem vycházela z textu „Deutsche Bräuche: Karneval“, který je k dispozici na internetové stránce <http://derweg.org/>.

Tento text může být zařazen do hodiny německého jazyka při probírání německých reálií. Žáci poznají zvyky, které se váží k německému svátku, jak se svátek nazývá v ostatních oblastech Německa a jiných německy mluvících zemích, a kde všude se slaví. Žáci se naučí sdělit základní informace o německém svátku, a jak lze popsat zvyky v rámci rodiny.

Vzhledem k délce textu a obtížnosti vyplňování křížovky je vhodné rozdělit studenty na skupinky a každé skupince zadat určitý počet nápověd k vyplnění křížovky. Další možností je rozdělit třídu na dvě skupinky a soutěžit, která skupinka vyplní křížovku jako první. Nakonec studenti přečtou správné odpovědi, aby si i ostatní mohli křížovku doplnit nebo opravit.

Text:

In Deutschland gibt es viele verschiedene Bräuche und Feste. Die größten und wichtigsten Feste sind Weihnachten und Ostern. Darüber haben wir schon gesprochen. Heute kommt ein anderes Fest an die Reihe. Es ist kein religiöses Fest. Das Fest heißt Karneval.

Ein alter Brauch

Karneval wird nicht überall in Deutschland gefeiert. Besonders viele Menschen feiern es im Rheinland. Gut bekannt sind die Feiern in den Städten Köln, Düsseldorf und Mainz. Aber auch in anderen Teilen Deutschlands feiert man dieses Fest. Nur gibt man dort dem Fest einen anderen Namen. Dort heißt es "Fastnacht" oder "Fasching".

Der Brauch, Karneval oder Fastnacht zu feiern ist sehr alt. Schon im 13. Jahrhundert gab es Karnevalsumzüge, und ein Karnevalskönig wurde gewählt. Karneval ist eine Zeit, um einmal richtig lustig zu sein. Man verkleidet sich und zieht bunte Kleider oder Masken an. Dann geht man zu Karnevalsfeiern oder auf Karnevalsumzüge mit großen bunt geschmückten Wagen.

Den Winter vertreiben

In Süddeutschland, aber auch in der Schweiz und in Österreich, heißt der Karneval "Fas(t)nacht". Oft sieht man in der Fastnachtszeit Menschen mit Masken durch die Straßen ziehen. Diese Masken sollen Angst machen. Auch Hexen mit ihren Besen kann man sehen. Manche der Gestalten tragen auch Glocken oder Peitschen, mit denen sie viel Lärm machen.

Dieser Brauch ist schon sehr alt. Früher wollte man damit den Winter vertreiben. Die bösen Geister, die Wachstum und Ernte bedrohen, sollten verscheucht werden. Und die guten Geister, die den Frühling bringen, sollten geweckt werden. Heute glauben nicht

mehr viele Menschen daran. Aber es ist ein alter Brauch, und den Menschen macht es Spaß, dabei mitzumachen.

Feste und Festzüge

Im Rheinland wird der Karneval anders gefeiert. Vieles erinnert dort an die Zeit von 1823. Der Krieg gegen die Franzosen war gerade vorbei, und in Köln fand wieder der erste Karnevalsumzug statt. So haben auch heute noch viele Menschen die Kleider an, die man damals getragen hat. Soldatenkleider und schöne Kostüme. Schon am 11.11. beginnt die Zeit des Karnevals mit lustigen Festen in großen Häusern, sogenannte "Sitzungen". Richtig gefeiert wird dann im Frühling. Fast eine Woche lang sieht man verkleidete Menschen auf der Straße oder bei Festen. Höhepunkt ist ein langer Zug mit vielen bunten Wagen und verkleideten Menschen am Rosenmontag. Viele Stunden lang gehen die Festzüge durch die Stadt, und viele Menschen stehen an den Straßen und schauen zu. Die Schulen und die meisten Geschäfte sind an diesem Tag geschlossen.

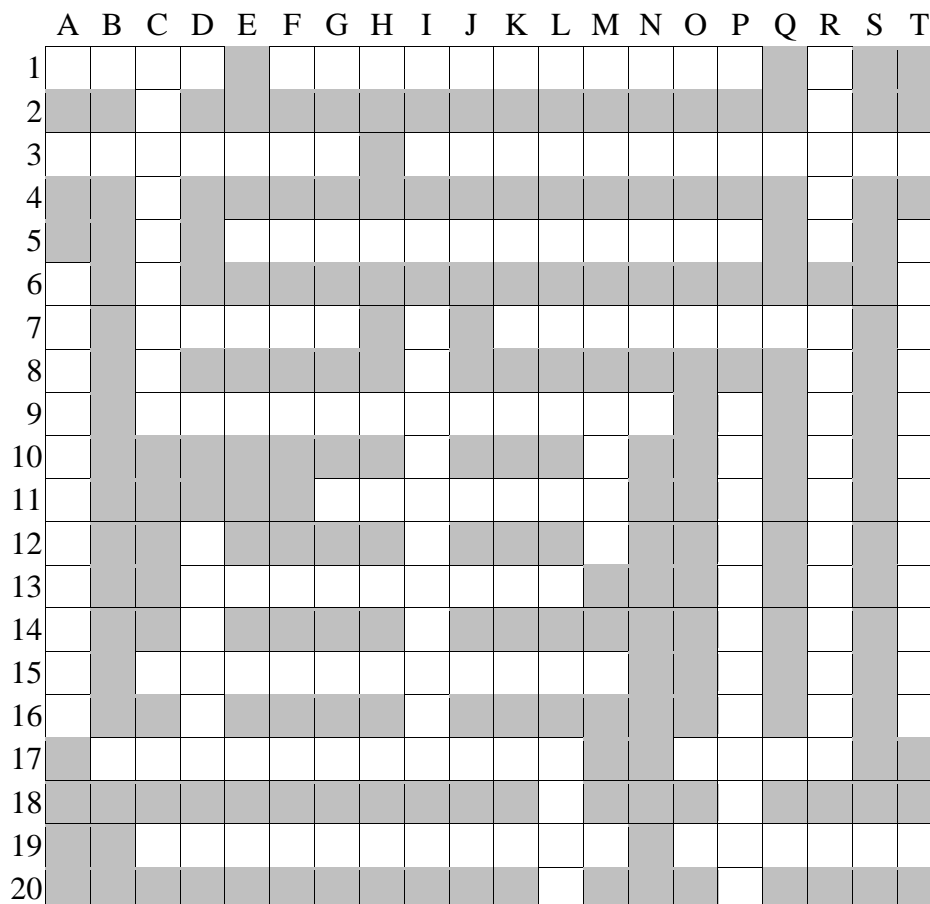
Am Aschermittwoch ist alles vorbei

Zwei Tage später ist dann alles vorbei. Am sogenannten "Aschermittwoch" endet der Karneval. Jetzt beginnt die 40tägige Fastenzeit als Vorbereitung auf das Osterfest. Heute gibt es aber nur noch wenige Menschen, die während dieser Zeit auf bestimmte Nahrungs- und Genußmittel verzichten. Früher ließ sich diese Zeit aber besser ertragen, wenn man vorher ausgiebig gefeiert und gegessen hatte.

Zdroj: <http://derweg.org/>

Křížovka (Lingofox)

Suchen Sie mit Hilfe der Sätze die Wörter für das Kreuzworträtsel.

Waagrecht

Aber auch in anderen Teilen _____ feiert man dieses Fest. (C9)

In Deutschland gibt es viele _____ Bräuche und Feste. (I3)

Jetzt beginnt die 40tägige Fastenzeit als _____ auf das Osterfest. (E5)

Die bösen Geister, die Wachstum und Ernte bedrohen, sollten _____ werden. (C15)

Darüber haben wir schon _____. (F1)

In _____ gibt es viele verschiedene Bräuche und Feste. (C19)

Heute gibt es aber nur noch wenige Menschen, die während dieser Zeit auf bestimmte Nahrungs- und _____ verzichten. (B17)

Schon am 11.11. beginnt die Zeit des Karnevals mit lustigen Festen in großen Häusern, sogenannte "_____". (D13)

Dort heißt es "Fastnacht" oder " _____ ". (K7)
Die _____ und die meisten Geschäfte sind an diesem Tag geschlossen. (G11)
So haben auch heute noch viele Menschen die _____ an, die man damals
getragen hat. (A3)
Aber auch in anderen _____ Deutschlands feiert man dieses Fest. (O19)
Diese Masken sollen _____ machen. (C7)
Nur gibt man _____ dem Fest einen anderen Namen. (A1)
Früher ließ sich diese Zeit aber besser ertragen, _____ man vorher ausgiebig gefeiert
und gegessen hatte. (O17)

Senkrecht

Dann geht man zu Karnevalsfeiern oder auf Karnevalsumzüge mit großen bunt
_____ Wagen. (T5)
Höhepunkt ist ein langer Zug mit vielen bunten Wagen und _____
Menschen am Rosenmontag. (P9)
Aber es ist ein alter Brauch, und den Menschen macht es Spaß, dabei
_____. (A6)
_____ gab es Karnevalsumzüge, und ein Karnevalskönig wurde
gewählt. (I7)
Die Schulen und die meisten Geschäfte sind an diesem Tag _____.
(R7)
Besonders viele Menschen feiern es im _____. (C1)
Die größten und wichtigsten Feste sind Weihnachten und _____. (D12)
_____ Masken sollen Angst machen. (R1)
Fast eine Woche _____ sieht man verkleidete Menschen auf der Straße oder bei
Festen. (L17)
_____ geht man zu Karnevalsfeiern oder auf Karnevalsumzüge mit großen bunt
geschmückten Wagen. (M9)

2. Ukázka cvičení

Druhým cvičením je slovní had vytvořený pomocí programu „Zarb“. Opět jsem vycházela z textu „Deutsche Bräuche: Karneval“.

Toto cvičení je vhodné zařadit na konec hodiny nebo po náročnějším testu, pokud nám na konci hodiny zbyde ještě trochu času

Slovní had (Zarb)

Deutsche Bräuche Karneval

In Deutschland gibtes viele verschiedene Bräuche und Feste Die größten und wichtigsten Feste sind Weihnachten und Ostern Darüber habe
nwirschongesprochen Heute kommt ein anderes Fest in die Reihe Es ist
kein religiöses Fest Das Fest heißt Karneval

Ein alter Brauch

Karneval wird nicht überall in Deutschland gefeiert Besonders viele
Menschen feiern es im Rheinland Gut bekannt sind die Feiern in den St
ädten Köln Düsseldorf und Mainz Aber auch in anderen Teilen Deutsc
hlands feiert man dieses Fest Nur gibt man dort dem Fest einen anderen
Namen Dort heißt es Fastnacht oder Fasching

Der Brauch Karneval oder Fastnacht zu feiern ist sehr alt Schon im 13 J
ahrhundert gab es Karnevalsumzüge und ein Karnevalskönig wurde ge
wählt Karneval ist eine Zeit um einmal richtig lustig zu sein Man verk
leidet sich und zieht bunte Kleider oder Masken an Dann geht man zu K
arnevalsfeiern oder auf Karnevalsumzüge mit großen bunt geschmüc
kten Wagen

7.2 Návrh vlastní hodiny pro práci v multimediální počítačové učebně

Tato kapitola uvádí příklad, jak lze do výuky s klasickou tištěnou učebnicí, konkrétně „Sprechen Sie Deutsch? 2“, zapojit i práci s internetem. Vzhledem k aktuálním a moderním tématům uvedeným v této učebnici není těžké zpestřit výuku doplňujícím materiálem vyhledaným na internetu a zapojit tak aktivněji do výuky i samotné studenty. Materiál je možné vytisknout a použít ve výuce. Praktická ukázka je uvedena metodickými pokyny a formulováním cílů, kterých má být v dané hodině dosaženo. Podobným způsobem lze pracovat i s ostatními lekcemi v této učebnici. Seznam vybraných internetových odkazů je uveden v kapitole 5.2.1.

7.2.1 Wohnungssuche in Düsseldorf

Lekce: 5. lekce

Téma: Wohnen

Situace: Wohnungssuche in Düsseldorf

Cíle: procvičení slovní zásoby na téma bydlení

poznání nových slovíček a jejich samostatné vyhledání v internetovém slovníku

aktivní používání tematické slovní zásoby

umět se samostatně vyjádřit o hledaném bydlení

aktivní vyhledávání informací na internetu

Pomůcky: pracovní listy, počítače s připojením na internet, elektronické slovníky

Zdroj materiálů: http://www.passwort-deutsch.de/lehren/unterrichtsmaterial/www-recherchen/pdf/ir_110.pdf

1) Suchen Sie eine Wohnung in Düsseldorf. Sie darf nicht zu teuer sein. Außerdem muss die Universität in der Nähe sein. Gehen Sie im Internet zu www.mwz.de und klicken Sie auf „Suche“.

Ze zadání vyplývá pro studenty další úkol, a sice najít na internetu adresu univerzity v Düsseldorfu, aby věděli, v jaké části města mají bydlení hledat. Pro usnadnění hledání řekneme studentům název univerzity – *Heinrich-Heine-Universität* (<http://www.uni-duesseldorf.de/>).

The screenshot shows the homepage of MWZ 24, a website for finding furnished apartments. The header includes the logo 'MWZ 24' and the text 'MÖBLIERT WOHNEN AUF ZEIT Düsseldorf, Ratingen, Neuss und Umgebung'. A navigation menu contains 'Home', 'Top Angebote', 'Suche' (highlighted), 'Tarife', 'Anbieten', 'Kontakt', 'Infos', and 'Online Auftrag'. Below the menu is a yellow bar with the text 'Wohnungen finden'. The main content area is divided into two columns. The left column contains search filters: 'Treffen Sie eine Vorauswahl! Alle möblierten Wohnungen mit Photos.', 'Preis:' with a dropdown set to 'bis 400€', 'Zimmeranzahl:' with a dropdown set to 'Wählen sie', 'Lage:' with a list of districts including 'Düsseldorf-Metro', 'Düsseldorf-Oberkassel', 'Düsseldorf-Osten', 'Düsseldorf-Süden', 'Düsseldorf-Universität', 'Düsseldorf-Zentrum', 'Meerbusch', and 'Mönchengladbach', and 'Verfügbar ab:' with a dropdown set to 'Ab sofort'. There are also checkboxes for 'Alle auswählen' and radio buttons for 'möbliert u. unmöbliert'. A 'Suchen' button is at the bottom. The right column shows a map of Düsseldorf and surrounding areas, with a blue shaded region indicating the search area around the city center and university area.

2) Wählen Sie Preis, Zimmeranzahl und Lage. Klicken Sie dann auf „Suchen“.

Řekneme studentům, aby si vybrali dvě nabídky a porovnali je. Detailnější popis bydlení se jim ukáže po kliknutí přímo na jednu z nabídek.

3) Klicken Sie auf die Wohnungsangebote (2) und vergleichen Sie: Welche Wohnung ist die günstigste? Wie groß ist die Entfernung zur Universität?

Nyní mohou studenti pracovat ve dvojicích nebo trojicích a prezentovat si ve skupině vyhledané bydlení. Pokud u jednoho počítače sedí dva studenti mohou si každý vybrat jednu nabídku a prezentovat ji druhé skupině sedící vedle. Když si jednotlivé skupinky představí své výsledky hledání, můžeme jednu dvojici nebo jednotlivce vybrat, aby prezentoval své vybrané bydlení před celou třídou.

4) Stellen Sie Ihre Wohnung im Kurs vor. Wo liegt Sie? Welche Vorteile hat sie?

Unsere Wohnung liegt ...

Die Kosten betragen ...

Ein Vorteil ist ...

Es gibt ...

Außerdem ...

Po tomto cvičení můžeme ve třídě rozpoutat diskusi o tom, který byt se komu líbí více, proč, jaké má výhody a jaké jsou argumenty pro a proti.

5) Diskutieren Sie: Welche Wohnung gefällt Ihnen am besten? Warum? Nennen Sie Argumente!

Die Wohnung gefällt mir (nicht), weil ...

Der Vorteil / Nachteil ist, dass ...

Sie ist ... als ...

Sie ist nicht so ... wie ...

Sie ist (doch viel) zu ...

Protože některá slovíčka spojená s tématem bydlení mohou být pro studenty neznámá, mohou si je během hodiny vyhledat v internetovém slovníku a zaznamenat do svých slovníčků.

ZÁVĚR

Vývoj moderních technologií jde neustále kupředu a počítače se stále více stávají součástí našich životů. Ovlivňují všechny sféry lidské činnosti a nevyhýbají se ani oblasti vzdělávání. Čím dál více je kladen důraz na informační a počítačovou gramotnost a v tomto důsledku jsou kladeny i stále větší nároky na učitele týkající se možností využívání počítače ve všech vyučovacích předmětech, přičemž na jazykovou výuku se upíná pozornost nejvíce. Ačkoli lze učit efektivně a kvalitně i bez zapojení počítače do výuky, přece jen s jeho využitím dostává výuka nový rozměr.

Práce s počítačem ve výuce má i své nevýhody (nedostačující vybavení učeben, chybějící znalosti a připravenost pedagogů pro práci s počítačem, negativní předsudky pedagogů, technické problémy s moderními technologiemi). Tato práce se však snaží ukázat, že výhod je mnohem více. Na tomto místě bych chtěla shrnout ty nejdůležitější:

- ✓ Bezprostřední přístup k autentickým jazykovým materiálům.
- ✓ Dostupnost velkého množství informací na internetu.
- ✓ Možnost rychlé a levné komunikace s celým světem.
- ✓ Aktivnější účast studentů při výuce.
- ✓ Multimediální podoba výukových programů a interaktivní výuka.
- ✓ Rychlé zpracování dat a velká kapacita pro ukládání připravených materiálů pro jazykovou výuku.

Všechny tyto výše jmenované aspekty mají za následek aktivnější zapojení studentů do jazykové výuky a zvýšení jejich motivace k osvojení si cizího jazyka. Přispívají tedy nejen k rozvoji jazykových znalostí, ale i k rozvoji počítačové a informační gramotnosti.

Cílem mé diplomové práce bylo ukázat rozmanité možnosti využití počítače při profesní přípravě učitele němčiny, zmapovat dovednosti studentů germanistiky v oblasti využívání počítačů a zjistit, zda v průběhu studia dochází k rozšíření jejich znalostí.

Podkladem pro realizaci tohoto cíle byla teoretická základna. Bylo nutné vymezit pojmy informační a komunikační technologie, počítačová a informační gramotnost, protože jsem se o tyto pojmy v průběhu své práce často opírala. Dále jsem považovala za důležité zmínit, jak počítače mění výuku, jaký vliv mají na vzdělávání, a jaké výhody a nevýhody přináší práce s počítačem ve výuce. Na základě těchto poznatků mohu zapojení počítače do výuky německého jazyka jen doporučit. Abychom si udělali představu o aktuální situaci v současném školství, uvedla jsem ve své práci výsledky výroční zprávy České školní inspekce za školní rok 2008/2009 týkající se podpory cizích jazyků a informačních a komunikačních technologií.

V další části práce jsem se zaměřila na nejmodernější tendence ve výuce, jako je CLIL, učení v tandemu, interaktivní výuka, tvorba cvičení pomocí vybraného výukového softwaru ad. Navrhla jsem několik internetových odkazů pro práci s učebnicí pro střední školy „Sprechen Sie Deutsch? 2“, abych představila možnost využití počítače i v propojení s klasickou učebnicí. Na internetu je mnoho využitelných odkazů, vybrala jsem však jen některé z nich, které se váží k vybraným lekcím učebnice a je možno je bez problémů ve výuce použít.

V praktické části práce jsou vyhodnoceny výsledky dotazníkového šetření prováděného mezi studenty germanistiky na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Potvrdilo se, že studenti vyšších ročníků (čtvrtých a pátých) mají větší znalosti v oblasti využívání počítače při osvojování si cizího jazyka než studenti nižších (prvních, druhých a třetích) ročníků. Většina studentů germanistiky všech ročníků shledává počítačem podporovanou výuku německého jazyka za mnohem efektivnější, než je klasická výuka a za velmi pozitivní zjištění považují fakt, že 76 % studentů nižších a 95 % studentů vyšších ročníků chce po absolvování vysoké školy učit a využívat moderní technologie ve své vlastní výuce. Ve výuce by chtěli využívat počítač především proto, že jim usnadní práci při tvorbě příprav a prezentací na dané téma. Mohou využívat autentické texty z internetu, články z novin a časopisů, které jsou díky internetu velice snadno dostupné. Jako další pozitivum uvádí možnost tvorby různých gramatických cvičení, ale i her pro zpestření výuky. Velký zájem projevíli studenti i o interaktivní tabuli.

V závěru jsou uvedeny praktické ukázky cvičení vytvořených pomocí programu „Zarb“ a „Lingofox“, které můžeme využít ve výuce při probírání daného tématu. Možností tvoření cvičení pomocí těchto programů je velmi mnoho a vytvořit je můžeme ke kterémukoliv tématu. Na tomto místě jsem se zaměřila jen na ukázání této možnosti, protože možnosti tvorby cvičení pomocí těchto programů je velmi rozsáhlá a mohla by být námětem pro zpracování další diplomové práce. Poslední část práce tvoří návržení vlastní hodiny s využitím počítače v multimediální učebně.

Tato diplomová práce uvádí jen malou část z možností využití počítače při profesní přípravě učitele němčiny a ukazuje, jak jsou studenti germanistiky, jakožto budoucí učitelé němčiny schopni využívat moderní technologie ve svém budoucím zaměstnání.

RESUMÉ

In meiner Diplomarbeit habe ich mich mit dem Thema „Möglichkeiten der Computernutzung bei der Berufsvorbereitung des Deutschlehrers beschäftigt. Die Diplomarbeit reagiert auf die Weiterentwicklung der modernen Technologien im Deutschunterricht. Die Computer beeinflussen immer mehr die Bildung so wie alle Bereiche des Menschen. Immer wieder wird die Wichtigkeit der Computer- und Informationskenntnis betont und stellt auch größere Ansprüche an die Lehrer im Bereich der Computernutzung. Obwohl der Unterricht auch ohne Computer effektiv und hochwertig sein kann, bekommt der Deutschunterricht mit seinem Einsatz eine neue Dimension.

Die Arbeit mit dem Computer im Unterricht hat auch ihre Nachteile (mangelhafte Ausrüstung der Klassenräume, fehlende Kenntnisse und Vorbereitung der Lehrer für die Arbeit mit dem Computer, negative Vorurteile der Pädagogen, technische Probleme mit modernen Technologien). Diese Diplomarbeit versucht darzustellen, dass die Vorteile überwiegen. Die wichtigsten Vorteile möchte ich hier zusammenfassen:

- ✓ Unmittelbarer Zugang zu den authentischen sprachlichen Materialien.
- ✓ Informationsverfügbarkeit im Internet.
- ✓ Schnelle und günstige Kommunikationsmöglichkeiten mit der ganzen Welt.
- ✓ Aktivere Teilnahme der Schüllern am Unterricht.
- ✓ Multimediale Lernprogramme und interaktiver Unterricht.
- ✓ Schnelle Datenverarbeitung und große Kapazität für das Speichern von Materialien für den Sprachunterricht.

Alle diese genannten Aspekte sind für aktivere Einbindung der Studenten in den Unterricht verantwortlich und damit erhöht sich auch ihre Motivation zur Aneignung der Fremdsprache.

Der Sinn meiner Diplomarbeit war festzustellen, welche Kenntnisse und Erfahrungen die Germanistikstudenten an der Südböhmischen Universität in Budweis im Bereich der Computernutzung haben, und ob sich ihre Kenntnisse während des Studium verbessert haben.

Die Arbeit, die hier präsentiert wird, habe ich in zwei Hauptteile – einen theoretischen und einen praktischen unterteilt. Im theoretischen Teil habe ich die Begriffe Informations – und Kommunikationstechnologien, Computer- und Informationskenntnis beschrieben, weil ich diese Begriffe in der Arbeit sehr oft erwähne. Weiter habe ich mich den Vorteilen und Nachteilen der Computernutzung im Deutschunterricht gewidmet. Auf Basis der Arbeit muss ich den Einsatz des Computers im Deutschunterricht empfehlen, weil er einen positiven Beitrag nicht nur für den Lehrer, sondern auch für die Studenten hat.

Die Hauptaufgabe des theoretischen Teils bestand darin, die modernste Technologien im Fremdsprachenunterricht darzustellen. Ich habe mich mit z.B. CLIL, Tandemlernen, Klassenpartnerschaften und Lernsoftware beschäftigt. In diesem Teil steht eine Tabelle mit den ausgewählten Internetseiten zu einzelnen Lektionen des Lehrbuches „Sprechen Sie Deutsch? 2“ zur Verfügung. Hier wird die Möglichkeit der Verknüpfung des klassischen Lehrbuches mit dem Internet gezeigt.

Im praktischen Teil habe ich die Ergebnisse des Fragebogens ausgewertet. Es wurde festgestellt, dass die älteren Studenten bessere Kenntnisse im Bereich der Computernutzung beim Deutschlernen haben als die jüngeren. Die Mehrheit der Studenten aller Studienjahre hält den computergestützten Deutschunterricht für effektiver. Sehr positiv finde ich die Feststellung, dass 76 % der jüngeren Studenten und 95 % der älteren Studenten nach dem Hochschulabschluss in der Schule unterrichten möchten und dass sie moderne Technologien in ihrem Deutschunterricht verwenden möchten.

Im abschließenden Abschnitt der Diplomarbeit befinden sich die Arbeitsblätter, die die Möglichkeiten der Erstellung der verschiedenen Übungstypen mit den Programmen

„Zarb“ und „Lingofox“ darstellen. Im letzten Teil habe ich eine Unterrichtsstunde für die Computerarbeit im multimedialen Klassenraum vorgeschlagen.

Diese Diplomarbeit zeigt nur einen kleinen Teil der Möglichkeiten der Computernutzung bei der Berufsvorbereitung des Deutschlehrers und ob die Studenten der pädagogischen Fakultät fähig sind, die Computer im Deutschunterricht zu verwenden.

BIBLIOGRAFIE

- BRDIČKA, Bořivoj (2003): *Role internetu ve vzdělávání : studijní materiál pro učitele snažící se uplatnit moderní technologie ve výuce*. Kladno : AISIS
- ČERNÁ, Monika (2005): *ICT in teacher education: Extending opportunities for professional learning*. Pardubice: Fakulta humanitních studií
- GRÜNEROVÁ, Margit; HASSERT, Timm (2000): *Computer im Deutschunterricht*. München : Goethe-Institut
- CHRÁSKA, M. a kol. (2004): *Didaktika technických předmětů*. Olomouc: Univerzita Palackého
- JANÍKOVÁ, Věra; MICHELS-McGOVERN, Monika (2000): *Aspekte des Hochschulfachs Methodik und Didaktik des Unterrichts Deutsch als Fremdsprache im Überblick*. Brno: PdF MU
- PRŮCHA, J (2002): *Učitel (Současné poznatky o profesi)*. Praha: Portál
- ROUBAL, Pavel (2009): *Počítač pro učitele. Příručka, díky níž budete vědět více než žáci!* Praha: Computer Press
- RŮŽIČKA, Oldřich (2001): *Internet pro učitele : vyhledávání informací, výukové programy bez placení, zdroje pro přípravu na výuku, magazíny a stránky pro učitele, knihovny a konference, školské instituce* . Praha : Computer Press
- RÝDL, K (2003): *Inovace školských systémů*. Praha: ISV nakladatelství
- SCHMITZ, Helen; SCHÜMANN, Anja; OCHMANN, Nana (2002): *Redaktion D. Das Begleitbuch zum Video*. München und Troisdorf: Goethe- Institut
- SKLENÁK, V. a kol. (2001): *Data, informace, znalosti a Internet*. Praha: C.H.Beck
- SOLMECKE, Gert (1993): *Texte hören, lesen und verstehen*. Berlin: Langenscheidt
- STAHL, Thomas; EGERSDORFOVÁ, Gabriela (2008): *Deutsch macht schule*. Plzeň: Západočeská univerzita
- ŠVEJDA, Gabriel (1999): *Technologie vzdělávání se zaměřením na výpočetní techniku*. České Budějovice: Jihočeská univerzita
- VANĚČEK, David (2008): *Informační a komunikační technologie ve vzdělávání*. Praha: ČVUT
- ZAJÍCOVÁ, Pavla (2002): *Didaktik der Fremdsprache Deutsch*. Ostrava: Ostravská univerzita

INTERNETOVÉ ODKAZY

URL 1: ASOCIACE KNIHOVEN VYSOKÝCH ŠKOL ČESKÉ REPUBLIKY.

Koncepce informačního vzdělávání na vysokých školách v České republice: doporučující materiál Asociace knihoven vysokých škol ČR [online]. 2008. Dostupné z WWW: <http://knihovny.cvut.cz/ivig/dokumenty.html>

URL 2: BRDIČKA, Bořivoj. *EENet : Informační a komunikační technologie v Evropě* [online]. 1999. Dostupné z WWW: <http://it.pedf.cuni.cz/~bobr/EENet>

URL 3: DOMBROVSKÁ, M., LANDOVÁ, H., TICHÁ, L. *Informační gramotnost – teorie a praxe v ČR* [online]. 2004. Dostupné z WWW: <http://knihovna.nkp.cz/NKKR0401/0401007.html>

URL 4: DOSTÁL, J: *Informační a počítačová gramotnost – klíčové pojmy informační výchovy* [online]. 2007. Dostupné z WWW: http://nazornost-ucebni-pomucky.xf.cz/informacni_gramotnost.pdf

URL 5: LANDOVÁ, H.: *Informační gramotnost – náš problém(?)* [on-line]. 2002. Dostupné z WWW: <http://www.ikaros.cz/informacni-gramotnost-nas-problem>

URL 6: SAK, P., SAKOVÁ, K.: *Počítačová gramotnost a způsoby jejího získávání* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.lupa.cz/clanky/pocitacova-gramotnost-zpusoby-ziskavani/>

URL 7: STÁTNÍ INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ POLITIKA : *e-Česko* [on-line]. 2006. Dostupné z WWW: <http://www.esfcr.cz/file/3769/>

URL 8: VÝROČNÍ ZPRÁVA ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE [online]. 2010. Dostupné z WWW: <http://www.csicr.cz/upload/VZ%20ČŠI%2008-09.pdf>

URL 9: <http://cs.wikipedia.org/wiki/ICT>

URL 10: http://cs.wikipedia.org/wiki/ICT_ve_vzdelavani

URL 11: http://www.mict.upol.cz/dokumenty/prezentace_povv/3.ppt

URL 12: http://www.szes.cz/file.php?file=/1/doc/SIPVZ/Co_je_SIPVZ.doc

URL 13: <http://ucitelske-listy.ceskaskola.cz/Ucitelskelisty/Ar.asp?ARI=102533>

URL 14: http://www.rvp.cz/soubor/RVP_G.pdf

URL 15: http://www.unifr.ch/unitandem/Doc/leitfaden-dt_2009.pdf

URL 16: <http://www.interaktivni-vyuka.cz/rozsireni/i-ucebnice>

URL 17: http://www.hueber.de/shared/elka/Internet_Muster/Elka2/3-19-003269-6.Muster_1.pdf

URL 18: <http://radio.feld.cvut.cz/AES/atp2005/proc/atp05p17.pdf>

URL 19: <http://cs.wikipedia.org/wiki/ELearning>

URL 20: <http://is.muni.cz/elportal/zkusenosti>

URL 21: <http://www.daad.cz/?menu=4&smenu=2#pod17463>

URL 22: <http://www.esfcr.cz/file/3769/>

URL 23: <http://www.lupa.cz/clanky/pocitacova-gramotnost-zpusoby-ziskavani/>

URL 24: <http://knihovna.nkp.cz/NKKR0401/0401007.html>

URL 25: http://cs.wikipedia.org/wiki/Využití_počítačů_ve_výuce

URL 26: <http://www.ucitelske-listy.cz/2010/01/intel-s-pocitacem-je-uceni-zabava.html>

URL 27: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Knihtisk>

URL 28: http://cs.wikipedia.org/wiki/Johannes_Gutenberg

URL 29: <http://www.andromedia.cz/andra.php?id=596>

URL 30: <http://pdf.uhk.cz/kch/plany/lekce/vkdch2.html>

URL 31: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/2965/vyuka-metodou-clil.html/>

URL 32: <http://www.interaktivni-vyuka.cz/co-je-interaktivni-vyuka/>

URL 33: http://cs.wikipedia.org/wiki/Interaktivn%C3%AD_tabule

URL 34: <http://ucebnice.fraus.cz/i-ucebnice/>

URL 35: <http://www.fraus.cz/serr/>

URL 36: www.i-vyuka.cz

URL 37: www.langmaster.cz

URL 38: <http://www.interaktivni-vyuka.cz/rozsireni/interaktivni-cviceni/>

URL 39: <http://www.zarb.de/>

URL 40: www.lingofox.de

URL 41: <http://www.goethe.de>

URL 42: <http://www.ppc-online.cz/index.php?object=General&articleId=83&menuId=7>

DVD: Redaktion D. Video language course. Mnichov, Amsterdam, Goethe-Institut and Wolters Kluwer, 2005.

SEZNAM PŘÍLOH

Grafy

Graf č. 1 Technologie pozitivně mění chování ve třídě.....	19
Graf č. 2 Změny chování v důsledku použití počítačů	20
Graf č. 3 Rozložení počtu respondentů.....	62
Graf č. 4 Jak často je používán PC ke studiu NJ	65
Graf č. 5 Počet hod/týden strávených na internetu za účelem výuky NJ.....	66
Graf č. 6 Komunikace pomocí internetu s rodilým mluvčím	67
Graf č. 7 Využití PC ke zdokonalení dovedností.....	68
Graf č. 8 Zjištění názoru studentů na efektivitu výuky NJ podporovanou PC	70
Graf č. 9 Rozšíření znalostí studentů v oblasti využití PC při výuce NJ	72
Graf č.10 Návštěvnost semináře katedry germanistiky–počítačem podporovaná výuka	73
Graf č. 11 Názor na počítačem podporovanou výuku	75
Graf č. 12 Příprava na výuku NJ s využitím PC.....	76
Graf č. 13 Znalost výukových programů pro tvorbu cvičení.....	77
Graf č. 14 PC jako důležitá součást výuky cizího jazyka	78
Graf č. 15 PC jako nahrazení vyučujícího	79
Graf č. 16 Znalost pedagogů v oblasti využívání PC	80

Tabulky

Tabulka č. 1 Vybavenost navštívených základních a středních škol PC	27
Tabulka č. 2 Stáří techniky v navštívených základních a středních školách (%)	28
Tabulka č. 3 Průměrný počet vybraných prostředků ICT na jednu ZŠ	28
Tabulka č. 4 Vyjádření pedagogů k příčinám omezeného využití ICT ve výuce (%)....	29
Tabulka č. 5 Využití ICT ve sledovaných hodinách – všichni učitelky/učitelé (%)	29
Tabulka č. 6 Jak často je používán PC ke studiu NJ.....	65
Tabulka č. 7 Počet hod/týden strávených na internetu za účelem výuky NJ.....	66
Tabulka č. 8 Komunikace pomocí internetu s rodilým mluvčím	67
Tabulka č. 9 Zjištění názoru studentů na efektivitu výuky NJ podporovanou PC	70
Tabulka č. 10 Rozšíření znalostí studentů v oblasti využití PC při výuce NJ	72
Tabulka č. 11 Názor na počítačem podporovanou výuku	75
Tabulka č. 12 Příprava na výuku NJ s využitím PC	76
Tabulka č. 13 Znalost výukových programů pro tvorbu cvičení	77
Tabulka č. 14 PC jako důležitá součást výuky cizího jazyka	78
Tabulka č. 15 PC jako nahrazení vyučujícího	78
Tabulka č. 16 Znalost pedagogů v oblasti využívání PC.....	79

Vzor dotazníku

DOTAZNÍK

zmapování dovedností studentů germanistiky v oblasti využívání počítačů

Milé studentky, milí studenti,

ráda bych Vás touto cestou požádala o vyplnění dotazníku, který bude podkladem pro praktickou část mé diplomové práce s názvem „Možnosti využití počítače při profesní přípravě učitele němčiny“.

Cílem dotazníku, který leží před Vámi, je zmapování dovedností studentů germanistiky v oblasti využívání počítačů.

Prosím Vás o čitelné vyplnění dotazníku, aby Vaše odpovědi mohly smysluplně posloužit k prováděnému výzkumu. Dotazník se skládá ze čtyř tématických částí a je v něm dohromady položeno 28 otázek. Vyplňování by Vám nemělo zabrat více než 20 minut.

Předem Vám moc děkuji za čas, který budete věnovat vyplňování dotazníku.

I. ČÁST

➤ **Z čeho se skládá internetová adresa? Uveďte příklad a popište jednotlivé části internetové adresy.**

➤ **Co je URL?**

➤ **Co znamenají jednotlivé domény sk, com, edu, org?**

➤ **Jaké znáte internetové prohlížeče?**

➤ **Znáte nějaké internetové adresy školských institucí důležitých pro pedagogy?**

➤ **Co je to Spomocníkúv odkazník?**

➤ **Na jakých stránkách si můžete stáhnout výukové programy zdarma?**

➤ Kde na internetu najdete zdroje pro výuku německého jazyka?

➤ Jaké znáte programy zprostředkovávající komunikaci mezi lidmi po celém světě?

II. ČÁST

1) Počítač ke studiu NJ využívám:

- a) *Velmi často*
- b) *Často*
- c) *Občas*
- d) *Málo*
- e) *Vůbec nepoužívám*

2) Kolik hodin týdně strávíte na internetu za účelem výuky německého jazyka?

- a) *0 – 1*
- b) *2 – 4*
- c) *více než 4*

3) Komunikujete prostřednictvím počítače s někým z německy mluvících zemí?

- a) *Ano*
- b) *Ne*

4) Počítač využívám ke zdokonalení následujících dovedností: (možno zaškrtnout více odpovědí).

- a) *Gramatiky*
- b) *Poslechu*
- c) *Čtení*
- d) *Psaní*
- e) *Konverzace*

f) slovní zásoby

g) Tvorby cvičení (pro využití při pedagogické praxi)

h) Tvorby příprav vyučovací hodiny (pro využití při pedagogické praxi)

ch) Tvorby prezentací (pro využití při pedagogické praxi)

5) Jaké internetové adresy k tomu využíváte?

III. ČÁST

1) Myslíte si, že je pro studenty výuka německého jazyka za podpory počítače efektivnější?

a) Ano

b) Ne

c) Nevím

2) Pokud jste v předešlé otázce odpověděli ano, napište alespoň tři důvody, proč se Vám zdá výuka německého jazyka za podpory počítače efektivnější?

3) Rozšířilo Vám studium na VŠ možnosti využití počítače při výuce německého jazyka?

a) Ano

b) Ne

c) Nevím

4) Pokud ano, ve kterých disciplínách jste si osvojili nejvíce takových dovedností?

5) Navštěvujete nebo jste navštěvovali seminář katedry německého jazyka – počítačem podporovaná výuka?

a) Ano. Co Vás k tomu vedlo?

b) Ne. Proč?

6) Máte v plánu tento seminář navštěvovat?

a) Ano. Z jakého důvodu?

b) Ne. Z jakého důvodu?

7) Počítačem podporovaná výuka je podle mého názoru:

a) srovnatelná s klasickou prezenční výukou.

b) zpestřením v hodinách německého jazyka.

c) doplňujícím prostředkem v hodinách německého jazyka.

d) pro výuku nedůležitá.

IV. ČÁST

1) Předpokládá se, že s Vaší aprobací budete po studiu učiteli/učitelkami německého jazyka. Plánujete při přípravě na výuku německého jazyka využívat počítač?

a) Ano

b) Ne

2) Pokud ano, jaké možnosti počítače byste při přípravě na výuku německého jazyka využil/a? (jmenujte alespoň 3)

3) Znáte nějaké výukové programy pro německý jazyk týkající se tvorby cvičení apod.?

a) Ano

b) Ne

4) Pokud ano, jaké?

5) Myslíte si, že počítač je v dnešní době důležitou součástí výuky cizího jazyka?

- a) *Ano*
- b) *Ne*
- c) *Nevím*

6) Myslíte si, že počítač může nebo by mohl při výuce cizího jazyka nahradit vyučujícího?

- a) *Ano*
- b) *Ne*
- c) *Nevím*

7) Myslíte si, že dnešní pedagogové mají dostatečné pedagogické dovednosti pro práci s počítačem?

- a) *Ano*
- b) *Ne*
- c) *Nevím*

Pohlaví:

Věk:

Ročník:

Aprobace:

Děkuji Vám za Váš čas při vyplňování dotazníku!

Ukázky vyplněných dotazníků

DOTAZNÍK
zmapování dovedností studentů germanistiky v oblasti využívání počítačů

Milé studentky, milí studenti,
ráda bych Vás touto cestou požádala o vyplnění dotazníku, který bude podkladem pro praktickou část mé diplomové práce s názvem „Možnosti využití počítače při profesní přípravě učitele němčiny“.
Cílem dotazníku, který leží před Vámi, je zmapování dovedností studentů germanistiky v oblasti využívání počítačů.
Prosím Vás o čitelné vyplnění dotazníku, aby Vaše odpovědi mohly smysluplně posloužit k prováděnému výzkumu. Dotazník se skládá ze čtyř tematických částí a je v něm dohromady položeno 28 otázek. Vyplňování by Vám nemělo zabrat více než 20 minut.

Předem Vám moc děkuji za čas, který budete věnovat vyplňování dotazníku.

I. ČÁST

1) Z čeho se skládá internetová adresa? Uveďte příklad a popište jednotlivé části internetové adresy. *1. www
2. název stránky
3. národní doména (.com, .cz, de...)*

2) Co je URL? *řádek, do kterého píšou název stránky*

3) Co znamenají jednotlivé domény sk, com, edu, org?

4) Jaké znáte internetové prohlížeče?
*Internet Explorer
Mozilla Firefox*

5) Znáte nějaké internetové adresy školských institucí důležitých pro pedagogy?
www.msmt.cz

6) Co je to Spomocníkúv odkazník?

7) Na jakých stránkách si můžete stáhnout výukové programy zdarma?

nevím

8) Kde na internetu najdete zdroje pro výuku německého jazyka?

www.wikipedia.de
www.dw.de

9) Jaké znáte programy zprostředkovávající komunikaci mezi lidmi po celém světě?

skype, icq, e-mail, facebook

II. ČÁST

1) Počítač ke studiu NJ využívám:

- a) Velmi často
- b) Často
- c) Občas
- d) Málo
- e) Vůbec nepoužívám

2) Kolik hodin týdně strávíte na internetu za účelem výuky německého jazyka?

- a) 0 – 1
- b) 2 – 4
- c) více než 4

3) Komunikujete prostřednictvím počítače s někým z německy mluvících zemí?

- a) Ano
- b) Ne

4) Počítač využívám ke zdokonalení následujících dovedností: (možno zaškrtnout více odpovědí).

- a) Gramatiky
- b) Poslechu
- c) Čtení
- d) Psaní
- e) Konverzace
- f) slovní zásoby
- g) Tvorby cvičení (pro využití při pedagogické praxi)
- h) Tvorby příprav vyučovací hodiny (pro využití při pedagogické praxi)
- ch) Tvorby prezentací (pro využití při pedagogické praxi)

5) Jaké internetové adresy k tomu využíváte?

www.wikipedia.de
www.bild.de

III. ČÁST

1) Myslíte si, že je pro studenty výuka německého jazyka za podpory počítače efektivnější?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

2) Pokud jste v předešlé otázce odpověděli ano, napište alespoň tři důvody, proč se Vám zdá výuka německého jazyka za podpory počítače efektivnější?

výšší rychlost
více informací
pestrost

3) Rozšířilo Vám studium na VŠ možnosti využití počítače při výuce německého jazyka?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

4) Pokud ano, ve kterých disciplínách jste si osvojili nejvíce takových dovedností?

5) Navštěvujete nebo jste navštěvovali seminář katedry německého jazyka – počítačem podporovaná výuka?

a) Ano. Co Vás k tomu vedlo?

b) Ne. Proč? neslyšela jsem o něm

6) Máte v plánu tento seminář navštěvovat?

a) Ano. Z jakého důvodu? ano, protože využití pc je v dnešní době při výuce nezbytné

b) Ne. Z jakého důvodu?

7) Počítačem podporovaná výuka je podle mého názoru:

- a) srovnatelná s klasickou prezenční výukou.
- b) zpestřením v hodinách německého jazyka.
- c) doplňujícím prostředkem v hodinách německého jazyka.
- d) pro výuku nedůležitá.

IV. ČÁST

1) Předpokládá se, že s Vaší aprobační budete po studiu učiteli/učitelkami německého jazyka. Plánujete při přípravě na výuku německého jazyka využívat počítač?

- a) Ano
- b) Ne

2) Pokud ano, jaké možnosti počítače byste při přípravě na výuku německého jazyka využil/a? (jmenujte alespoň 3)

powerpoint
Excel

3) Znáte nějaké výukové programy pro německý jazyk týkající se tvorby cvičení apod.?

- a) Ano
- b) Ne

4) Pokud ano, jaké?

5) Myslíte si, že počítač je v dnešní době důležitou součástí výuky cizího jazyka?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

6) Myslíte si, že počítač může nebo by mohl při výuce cizího jazyka nahradit vyučujícího?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

7) Myslíte si, že dnešní pedagogové mají dostatečné pedagogické dovednosti pro práci s počítačem?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Pohlaví: žena

Věk: 25

Ročník: 2.

Aprobace: AJ-NJ/ES

Děkuji Vám za Váš čas při vyplňování dotazníku!